

MİMARLIK VE TURİZM ARAKESİTİNDE TATİL KÖYÜ TASARIMI: MİMARLIK ÖĞRENCİ PROJESİ SEÇKİLERİ

DR. ÖĞR. ÜYESİ FUAT FİDAN

DOÇ. DR. BEYZA ONUR

DOÇ. DR. MERVE TUNA KAYILI

Editör:

Doç. Dr. Saadet Gündoğdu

EĞİTİM
yayınevi

MİMARLIK VE TURİZM ARAKESİTİNDE TATİL KÖYÜ TASARIMI: MİMARLIK ÖĞRENCİ PROJESİ SEÇKİLERİ

Dr. Öğr. Üyesi Fuat Fidan, Doç. Dr. Beyza Onur, Doç. Dr. Merve Tuna Kayılı

Yayınevi Grubu Genel Başkanı: Yusuf Ziya Aydoğan (yza@egitimyayinevi.com)

Genel Yayın Yönetmeni: Yusuf Yavuz (yusufyavuz@egitimyayinevi.com)

Sayfa Tasarımı: Kübra Konca Nam

Kapak Tasarımı: Eğitim Yayınevi Tasarım Birimi

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

Yayıncı Sertifika No: 76780

E-ISBN: 978-625-385-692-2

1. Baskı, Aralık 2025

Kütüphane Kimlik Kartı

MİMARLIK VE TURİZM ARAKESİTİNDE TATİL KÖYÜ TASARIMI: MİMARLIK ÖĞRENCİ PROJESİ SEÇKİLERİ

Dr. Öğr. Üyesi Fuat Fidan, Doç. Dr. Beyza Onur, Doç. Dr. Merve Tuna Kayılı

III+96 s., 135x215 mm

Kaynakça yok, dizin yok.

E-ISBN: 978-625-385-692-2

Copyright © Bu kitabın Türkiye'deki her türlü yayın hakkı Eğitim Yayınevi'ne aittir. Bütün hakları saklıdır. Kitabın tamamı veya bir kısmı 5846 sayılı yasanın hükümlerine göre kitabi yayımlayan firmanın ve yazarlarının önceden izni olmadan elektronik/mekanik yolla, fotokopi yoluyla ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, yayımlanamaz.

EĞİTİM

yayınevi

Yayınevi Türkiye Ofis: İstanbul: Eğitim Yayınevi Tic. Ltd. Şti., Atakent mah.

Yasemen sok. No: 4/B, Ümraniye, İstanbul, Türkiye

Konya: Eğitim Yayınevi Tic. Ltd. Şti., Fevzi Çakmak Mah. 10721 Sok. B Blok,

No: 16/B, Safakent, Karatay, Konya, Türkiye

+90 332 351 92 85, +90 533 151 50 42

bilgi@egitimyayinevi.com

Yayınevi Amerika Ofis: New York: Egitim Publishing Group, Inc.

P.O. Box 768/Armonk, New York, 10504-0768, United States of America

americaoffice@egitimyayinevi.com

Lojistik ve Sevkiyat Merkezi: Kitapmatik Lojistik ve Sevkiyat Merkezi, Fevzi Çakmak Mah.

10721 Sok. B Blok, No: 16/B, Safakent, Karatay, Konya, Türkiye

sevkiyat@egitimyayinevi.com

Kitabevi Şubesi: Eğitim Kitabevi, Şükran mah. Rampalı 121, Meram, Konya, Türkiye

+90 332 499 90 00

bilgi@egitimkitabevi.com

İnternet Satış: www.kitapmatik.com.tr

bilgi@kitapmatik.com.tr

EĞİTİM YAYINEVİ
GRUBU

EĞİTİM
yayınevi

SALON
yayınevi

Kitapmatik
yayınevi

kitapmatik
eğitimci kitabevi

EĞİTİM
kitabevi

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	IV
------------	----

BÖLÜM 1

SAFRANBOLU KISA TARİHİ	1
YAZIKÖY YERLEŞİMİ (KÖYÜ)	4

BÖLÜM 2

TASARIM PROGRAMI VE ALAN ANALİZLERİ.....	6
--	---

BÖLÜM 3

PROJE ÖNERİLERİ.....	17
ÖZEL-YARI ÖZEL- YARI KAMUSAL-KAMUSAL MEKÂN KURGUSU.....	17
ZAMANIN BAĞLANTISI.....	32
ATIL KONTEYNERLERİN YENİDEN KULLANIMI... ..	45
KÜLTÜREL MİRAS ve MİMARİ HAFIZA.....	57
DOĞAYLA ETKİLEŞİM.....	68
ORTAK ÜRETİM... ..	78
ROTALARIN BİRLEŞMESİ... ..	86

KAYNAKÇA	93
----------------	----

ÖNSÖZ

Safranbolu ilçesi, Osmanlı Devleti döneminde idari olarak Kastamonu'ya, Cumhuriyet döneminde Zonguldak'a, 1995 yılında Karabük'ün il olmasıyla da Karabük'e bağlanmıştır (Yazıcıoğlu, 2001). Batı Karadeniz Bölgesi'nde yer alan Safranbolu'ya karayolu ulaşımı Karabük, Kastamonu, Bartın illeri yol güzergâhlarından sağlanmaktadır. Kent, Karabük il merkezine yaklaşık 8 km uzaktadır. Tasarım alanının bitişiğindeki tarihi Yazıköy yerleşimi ise Safranbolu merkeze yaklaşık 5 km mesafededir. Safranbolu, sahip olduğu Osmanlı kent yerleşimi dokusuyla Aralık 1994'te UNESCO Dünya Miras Listesi'ne dâhil edilmiştir. Bartın ve Kastamonu'dan ilk olarak kentin tarihi çekirdeğinin bulunduğu Çukur mevkiine ulaşılmaktadır. Safranbolu'nun ulaşılabilirlik bağlamında merkez niteliğindeki noktalara erişim kolaylığının olması, kentteki tarihi dokunun tanıtımı ve okunabilirliği açısından avantaj sağlamaktadır.

Bu çalışmada, kültür ve doğa turizmi için kente gelen ziyaretçilerin konaklamasına yönelik tatil köyü tasarım önerileri sunulmuştur. Karabük, Safranbolu Yazıköy yerleşimi yakınının tasarım alanı olarak seçilmesinin nedenlerinden biri, tarihi ve doğal çevreyle etkileşim kurulabilecek özellikte olmasıdır. Safranbolu'da turizm amaçlı konaklamaya alternatifler sunan bu kitap, Karabük Üniversitesi Safranbolu Başak Cengiz Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü 2024–2025 Güz Dönemi Mimari Proje VII dersi kapsamında Dr. Öğr. Üyesi Fuat Fidan'ın yürütücülüğünde geliştirilen mimari proje önerilerinin bir seçkisinden oluşmaktadır.

Bu tür yeni yapı ve tasarım önerilerinin geliştirilmesi, tarihî çevre ile çağdaş tasarımın ilişkisinin sorgulanmasını da gerektirir. Birlik (2013), tarihî çevrelerde yeni yapıların biçimsel benzerliğin ötesinde, “kültürel süreklilik” ve “mekânsal uyum” ilkeleri çerçevesinde ele alınması gerektiğini vurgular. Benzer şekilde Ateş ve Birlik (2023), tarihî merkezlerdeki dönüşümlerin yalnızca fiziksel değil, kimliksel düzeyde de

değişim yarattığını, bu nedenle koruma yaklaşımlarının yerel bağlam ve anlamı dikkate alması gerektiğini belirtmiştir. Bu bakış açısı, Safranbolu'nun çevresindeki yeni turizm ve konaklama alanlarının tasarımında, tarihî mirasın sürdürülebilir biçimde yorumlanması açısından önemlidir.

Derse katkılarından dolayı araştırma görevlileri Damlanur İlipınar, Semahat Merve Top, Hatice Hilal Topuz ve Mahmut Zahid Şener'e teşekkürlerimizi sunarız.

Yazarlar

Dr. Öğr. Üyesi Fuat FİDAN

Doç. Dr. Beyza ONUR

Doç. Dr. Merve TUNA KAYILI

BÖLÜM 1

SAFRANBOLU KISA TARİHİ

Safranbolu, tarihi anlatılarda Kızılırmak ile Filyos Irmağı arasında kalan bölge olarak tanımlanmaktadır. Anadolu coğrafyasında olduğu gibi çeşitli uygarlıklar buraya da yerleşmişlerdir. Bunun yanı sıra Safranbolu tarih boyunca farklı isimlerle anılmıştır, bu da kültürel çeşitliliğin bir göstergesi olmuştur (Yazıcıoğlu, 1982). 1071 yılının ardından Türkmen boyları Anadolu'ya yönelmiş, bunun için elverişli bir durum ortaya çıkmış, 1190 yılında Safranbolu yöresi Türklerin eline geçmiştir. Bugünkü Safranbolu Hükümet Konağı'nın bulunduğu alanda, o dönemde Safranbolu Kalesi yer almakta ve eteklerine kentli Türkler yerleşmiştir (Yazıcıoğlu, 1982). Safranbolu, Osmanlı Beyliği'nin gelişmesine kadar yoğun göç almıştır.

Safranbolu, İç Anadolu Bölgesi'ni Karadeniz limanlarına bağlayan tali kervan yollarının ulaşım ağında yer aldığı için uzun yıllar stratejik önemini korumuştur (Canbulat, 2012). Bu nedenle önemli konaklama noktalarından biri olmuştur. Günümüzde de bu karakter, kentin turistik kimliğinde sürmektedir. Safranbolu'nun mekânsal organizasyonu, tarih boyunca üretim, ticaret ve barınma işlevlerinin bir arada sürdürüldüğü çok katmanlı bir yapıya sahiptir.

Safranbolu'da Helenistik dönemden başlayarak Bizans'a kadar Çatalin Kaya mezarı, Delikli taş, Kıran Kilisesi (günümüzde Ulu Camii) gibi birçok tümülüs, kaya mezarı ve kiliseler yer almaktadır. Geleneksel konut dokusunun hâkim olduğu Safranbolu'da evler yöreyle özdeşleşmiş, Türk ve İslam

dönemi eserlerini çokça örneklemektedir (Fidan, 2011). Çukur (Eski Çarşı), Kıranköy ve Bağlar olmak üzere üç bölgeden oluşan Safranbolu’da, her bölge farklı bir tarihi katmanı temsil eder. Çukur bölgesi (Dünya Miras Alanı), vadi içinde sıkışık dokuya sahip olup üretim ve ticaretin merkezidir (Şekil 1). Dar sokaklar, birbirine yakın konutlar, kent yerleşiminde işlevsellik ön planda tutulmuştur. Şehrin merkezinde ticaret ve yönetim merkezi bulunmaktadır. Daha alt kotlarda demirciler, bakırcılar, dikiçiler, saraçlar, ayakkabıcılar ve dericiler yer alır (Karabük Valiliği, 2005). Konutlar birbirinin manzarasını kapatmaz, bahçe içerisindedir. Konutların mekânsal organizasyonunda haremlik-selamlık yer almakta; girişinde hayat bölümü vardır. Ahır, odun deposu, ambar buradadır. Kat yüksekliği fazla yarı açık mekân olarak tasarlanan bu kat günlük işler için kullanılır. Konutların yapımlarında taş, ahşap, kerpiç, alaturka malzeme seçilmiştir (Günay, 2002). Kıranköy’de Rum mimarisinin etkileri gözlemlenirken, Bağlar bölgesi daha gevşek dokulu bahçeli konutlardan oluşur. Bu farklılaşma, hem sosyal sınıflar arasındaki yaşam biçimi farklarını hem de coğrafi/topoğrafik uyumun kentsel biçimlenmeye etkisini yansıtır.

Şekil 1. Safranbolu Eski Çarşı (Çukur) yerleşim dokusu (URL 1)

Kent; camiler, türbeler, hanlar, hamamlar, köprüler, çeşmeler, kale, hükümet konağı, muvakkithane, güneş saati, saat kulesi, su değirmeni, çarşılar gibi birçok farklı yapı tipi ile korunmuş zengin bir mirasa sahiptir. Kültürel miras değerleriyle tanınan Safranbolu doğal miras değerleri yönünden de eşsiz bir doğaya sahiptir. Safranbolu kentinden ve kırsalından

geçen kanyonlar (İncekaya, Düzcce, Tokatlı, Sakaralan vd.) doğa yürüyüşlerinde en çok tercih edilen rotalardır. Ayrıca gezilip görülebilecek düzende mağaralar (Bulak, Hızır vd.) da bulunmaktadır. Ziyarete açık meşelik, çamlık ve yaylaları da vardır. Safranbolu'daki meralar hayvancılık için elverişli, ormanlar kereste yapımında verimlidir. Bunun yanında meyve, sebze yetiştiriciliğinde verimli arazilere sahip, tarımsal olarak toplayıcı bir merkezdir (Aktüre ve Şenyapılı, 1976).

17. yy. ortalarında merkezde 60 oda, depo ve ahır mekânlarını barındıran ve o dönemde Anadolu'daki en büyük han olarak görülen 'Cinci Han' Safranbolu'da inşa edilmiştir. Günümüzde ise bu han otel olarak kullanılmaktadır. 18. yy.'da iktisadi gelişmeler olmuş; kentte farklı meslek grupları oluşmuştur. İstanbul ile hem siyasi hem de ekonomik ilişkiler gelişmiştir. Bu meslek gruplarının yanı sıra dericilik de Safranbolu kent çeperinde ve suya yakın yerde, Tabakhane bölgesinde üretimi ve mekânsal çeşitliliği olan meslek dallarından olmuştur (Aktüre ve Şenyapılı, 1976; Acar, 2006). 19 yüzyıla gelindiğinde 6 han ve 500 tane dükkân olduğu kaynaklarda belgelenmekte ve Safranbolu ekonomik bağlamda güçlü bir dönem geçirmiştir. Tarımsal üretim de ön plandadır ve çok sayıda bağ, bahçenin olduğu ve çavuş üzümü yetiştiriciliğinin (Acar, 2006) önemli olduğu Bağlar bölgesinde üzüm bağları ve bu üretimle ilişkili olarak konutların giriş kat planlarının düzenlendiği yansımaları olduğu görülmektedir.

19. yüzyılda bu meslek grupları sokak isimlerindeki çeşitlilikten de anlaşılabilceği gibi dericilik, debbağlık, yemenicilik, kunduracılık, demircilik, semercilik, boyacılar, saraçlık, aşçılık, pastırmacılık, fırıncılık, pamukçuluk, hallaçlık, bez dokumacılığı, urgancılık, kasaplık, terzilik, sobacılık, kalaycılık, hattatlık, manifaturacılık, kereste ticareti, nalbantlık, şekercilik, cambazlık, boyacılık, dülgerliktir. Safran bitkisi tarımda ön planda olan ürünlerdendir (Acar, 2006).

Dünya miras alanı ilan edilen Safranbolu'da Çukur bölgesi, Osmanlı kent dokusuna sahip kentsel sit alanıdır. Her yıl

hem konaklayan hem de günübirlik ziyaretçi olarak binlerce turist bölgeye gelmektedir. Konut olarak tasarlanmış olan yapılar yoğun şekilde pansiyona dönüştürülmüştür. Günübirlik kullanım ve trafik yoğunluğunun da artması “aşırı kullanımı” tetiklemektedir. Artan turist sayısı ile birlikte turizm amaçlı yeni yapılaşma da görülmektedir. Kentte yine nüfus artışına bağlı olarak yapılaşmalar hızlanmaktadır. Bunların bir kısmı Safranbolu Dünya miras alanı sınırının çevresinde yer alan tampon bölgede/geçiş bölgesinde (*buffer zone*) konumlanmaktadır. Ancak gelişen bu yeni doku tarihi silüeti ve kültürel peyzajı bozmaya başlamıştır.

Safranbolu, Eski Çarşı kent dokusuna sahip olmasının yanında ekoturizm, yaylalar, mağaralar, kanyonlar gibi başka turizm çeşitliliklerine de sahiptir. Ayrıca gelen turistler Eski Çarşı yakınında yer alan ve tarihi dokuya sahip olan Yörökköy’ü de gezip görmektedirler.

YAZIKÖY YERLEŞİMİ (KÖYÜ)

Yazıköy, Karabük’ün Safranbolu ilçesine bağlı bir köydür. Mübadele öncesinde Yazıköy’de yaşayan Rumlardan kalan mimari değerlerin bir bölümü günümüze kadar ulaşmıştır. Mescide dönüştürülmüş kilise binası, günümüzde de kullanılan 18. yüzyılda inşa edildiği düşünülen hamamı ve sivil mimarlık örnekleri olan konutlar ile Yazıköy geçmişin izlerini bugüne taşıyan bir yerleşmedir. Kapısının üzerinde 1853 yılında inşa edildiği yazan Kilise ve yakınında bulunan papaz konağı günümüze ulaşmıştır. Yazıköy halkının anlatılarında birkaç defa köyde büyük yangın olduğu vurgulanmaktadır (URL 2). Yazıköy’de tarihi bir su değirmeni de vardır.

Yazıköy düz bir ova üzerinde konumlanmıştır. Safranbolu’nun yüzölçümü olarak en büyük köylerinden biridir. Şimdiye kadar yapılan araştırmalarda ulaşılan en eski isim yine Yazıköy’dür. Yörede üzüm bağları bulunmaktadır. Günümüzde zengin geleneksel konut dokusuna sahiptir.

Safranbolu merkeze 5 km uzaklıkta yer alan Yazıköy’de geliştirilecek olan “tatil köyü tasarımı” kullanıcı isteklerine de bağlı olarak bölgedeki konaklama türlerinin çeşitlenmesini sağlayacaktır. Böylece, en çok ziyaret edilen Safranbolu Eski Çarşı, Yörükköyü ve Konarı gibi tarihi değerlere sahip Yazıköy’de de tarihi geziler gerçekleşecek, turistik çekim yaratılacaktır. Ayrıca, Safranbolu Eski Çarşı’daki koruma-kullanım dengesinin rahatlatacak bir alternatif geliştirilebilecektir.

BÖLÜM 2

TASARIM PROGRAMI VE ALAN ANALİZLERİ

Karabük Üniversitesi Safranbolu Başak Cengiz Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü 2024–2025 Güz Dönemi Mimari Proje VII dersi kapsamında öğrencilere “Tatil Köyü Tasarımı” konusu verilmiştir. Turizm Tesislerinin Niteliklerine İlişkin Yönetmelik’te tatil köyleri”... doğal güzellikler içerisinde, doğal ve yöresel değerlerin korunmasına da özen gösterilerek nitelikli çevre düzenlemesi ile gerçekleştirilen, asıl işleri konaklama hizmeti olan, bu hizmetin yanında yardımcı iş olarak yeme-içme, çeşitli spor veya eğlence hizmetlerinin de sağlandığı yaygın yerleşim düzeninde, tüm cephelerinde en fazla üç katlı olarak görülen yapılardan oluşan tesislerdir.” şeklinde tanımlanmaktadır. Yine aynı yönetmelikte tatil köyü tesisinin en az 60 oda kapasiteli olması gerektiği de belirtilmiştir (Turizm Tesislerinin Niteliklerine İlişkin Yönetmelik, 2019). Burada belirtilen mekân içeriklerinden yola çıkılarak ihtiyaç programının ana mekânları belirlenmiş, Safranbolu ölçeği de düşünülerek tatil köyünün 250 turistin konaklayabileceği kapasitede olması uygun görülmüştür. Öğrencilere, bu kapasite üzerinde tasarım kurgularına göre $\pm\%20$ oranında farklılık yapabilecekleri bildirilmiştir.

İHTİYAÇ PROGRAMI:

Tatil köyü tasarımı için hazırlanan ihtiyaç programında aşağıda belirtilen mekânlar yer almaktadır;

- Giriş-güvenlik-danışma birimi
- Konaklama odaları (Turistler ve personeller için)
- Spor alanları (Kapalı/Yarı açık/Açık mekânlar)

- Alışveriş mekânları
- İdari birim
- Eğlence mekânları
- Restoran ve kafeler
- Çok amaçlı salon ve seminer odaları
- Teknik mekânlar
- Açık ve kapalı otoparklar
- Rekreasyon alanları

Her projede ortak olarak yer alması istenen ana mekânlar programda belirtilmiş, bir yandan da program projenin konseptine göre gelişime açık şekilde esnek tutulmuştur. Bu sayede tasarıma zenginlik ve özgünlük kazandırılacağı düşünülmektedir. Ana mekânların çeşitlendirilmesi ve alt bileşenlerinin oluşturulması; mekân büyüklük, kapasite ve sayısının belirlenmesi tasarımcının kendisine bırakılmıştır. Ancak bunları yaparken, kullanıcı sayısı ve ihtiyaçlarının, kent ölçeği ve çevre bağlamlarının referans olarak alınması gerektiği öğrencilere vurgulanmıştır. Konsept doğrultusunda bazı ortak etkinlik alanlarından kentlinin de yararlanabilmesi konuları yine tasarımcının kendi tercihinin bırakılmıştır. Ancak bu ortak kullanıma bağlı olarak ortaya çıkabilecek sorunlara mekânsal çözümler getirilmesi gerekmektedir.

ALAN ANALİZLERİ:

Tatil köyü projesi için tasarım alanı olarak, Safranbolu İlçesinde Yazıköy'ün bitişiğindeki boş alan belirlenmiştir. Yazıköy, kültürel ve doğal değerleri ile ön plana çıkan tarihi bir yerleşimdir. Yine geleneksel dokuya sahip ve turizmin yoğunlaştığı Eski Çarşı da tasarım alanına nispeten yakındır. Bu konumsal özellikler hem kent hem de köyde turizmin geliştirilmesi bağlamında önemli potansiyeller barındırmaktadır. Tasarım öncesi süreçte alana teknik gezi düzenlenerek yerinde gözlemler yapılmış, arazi ve yakın çevre bağlamları incelenmiştir (Şekil 2). Tasarıma girdiler oluşturacak

analiz safhasında ise; kent, ulaşım, fonksiyon, peyzaj ve iklim, doluluk-boşluk, kat sayısı, silüet/kesit, gürültü/koku/kirlilik ve turizm verileri detaylı olarak analiz edilmiş, bunlar üzerinden çıkarımlar yapılmıştır.

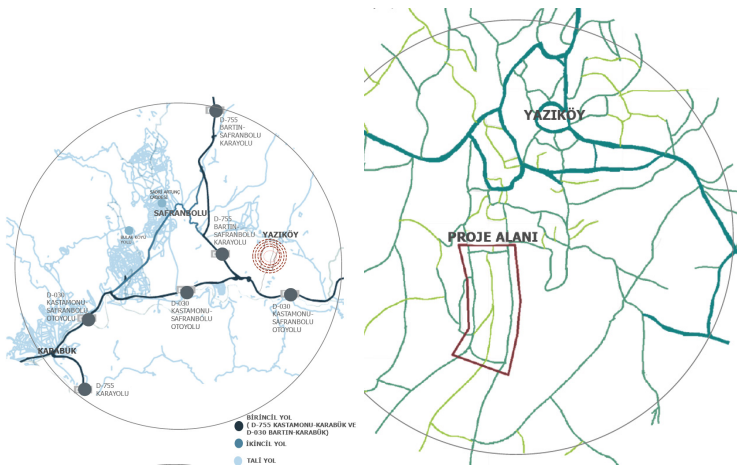

Şekil 2. Tasarım alanına yapılan teknik gezi

Bir turizm kenti olan Safranbolu’da konaklama tesisi türleri; otel, pansiyon ve kamu misafirhaneleridir. Bu tesislerin çoğu tarihi konak olup, kentte tatil köyü bulunmamaktadır. Safranbolu’daki turizmde önemli sorunlardan birisi de günübirlik ziyaret ve kısa süreli konaklamanın fazla olmasıdır. Ayrıca turizm yıl içine homojen biçimde dağılmamakta, ziyaretçiler büyük çoğunlukla yaz aylarını tercih etmektedirler. Bu sorunların çözümü noktasında tatil köyü projesi ile turistlerin kentte kalış sürelerinin uzatılması, tekrar gelmelerinin sağlanması, turizmin yıl içinde daha geniş süreçlere yayılması ve turistik çekiciliğin artırılması konularında stratejilerin geliştirilmesi de hedeflenmiştir.

Tasarım alanının kuzeyinde Yazıköy yerleşimi, güneyinde ise 1,2 km mesafede Zonguldak-Karabük-Kastamonu şehirlerarası ana kara yolu bulunmaktadır. Bu aksa, alana yakın noktadan Safranbolu-Bartın kara yolu da bağlanmaktadır (Şekil 3). Şehirlerarası bağlantıyı sağlayan 1. derece yollara yakın konumlanma tatil köyünün kullanımını artıracak bir durumdur.

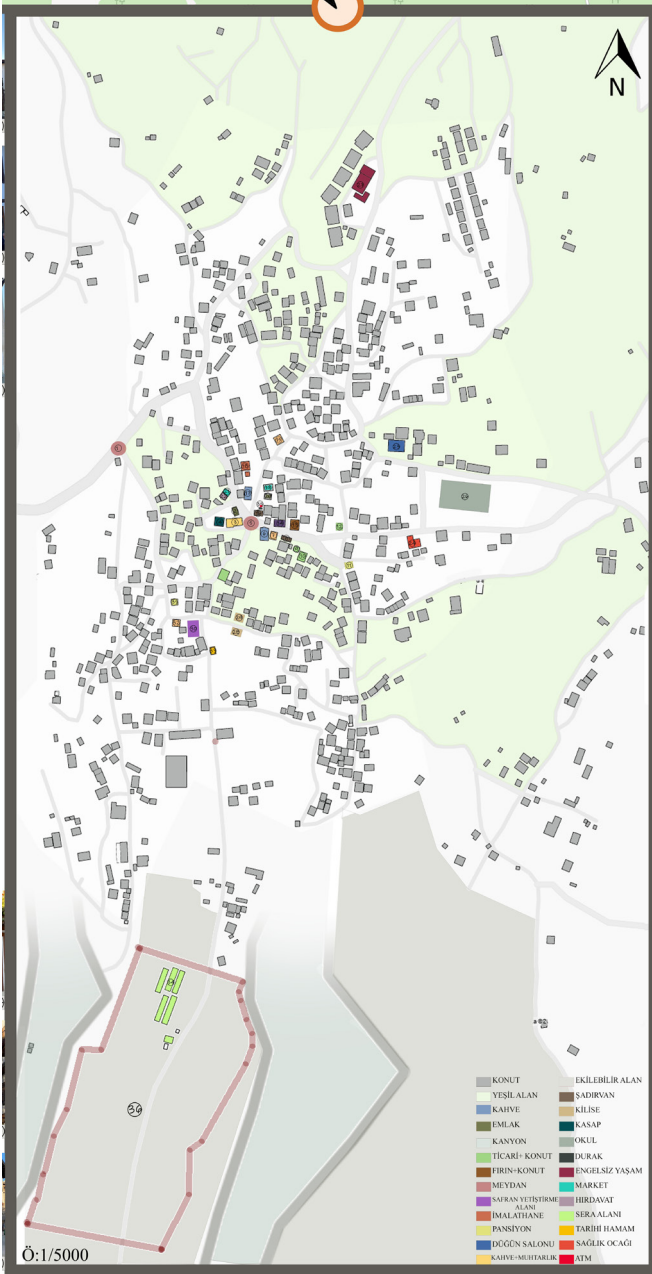
Bu proje ile ayrıca, kentte turizm kaynaklı olarak tarihi mekânların tüketilmesi sorununa çözüm bağlamında alternatif konaklama mekânları da sağlanmış olacaktır. Tasarım alanına şehir içi toplu taşıma ile erişim olanağı mevcut değildir. Proje önerilerinde üst ölçekte çözüm aranan öncelikli konulardan biri de bu olmuştur. Köy içinden gelen yol aksı, tasarım alanının ortasından geçerek ekim yapılan tarlalara ulaşmakta ve devamında ise en alt kottaki şehirlerarası ana kara yoluna bağlanmaktadır. Bu toprak yolun alan sınırları içerisindeki kısmının mevcut haliyle korunup korunmaması öğrencilerin kendilerine bırakılmıştır. Ancak tasarımlarda, köylülerin ekim alanları ile Yazıköy yerleşimi bağlantısının koparılmamasına dikkat edilmesi beklenmiştir.

Şekil 3. Tasarım alanının konumu

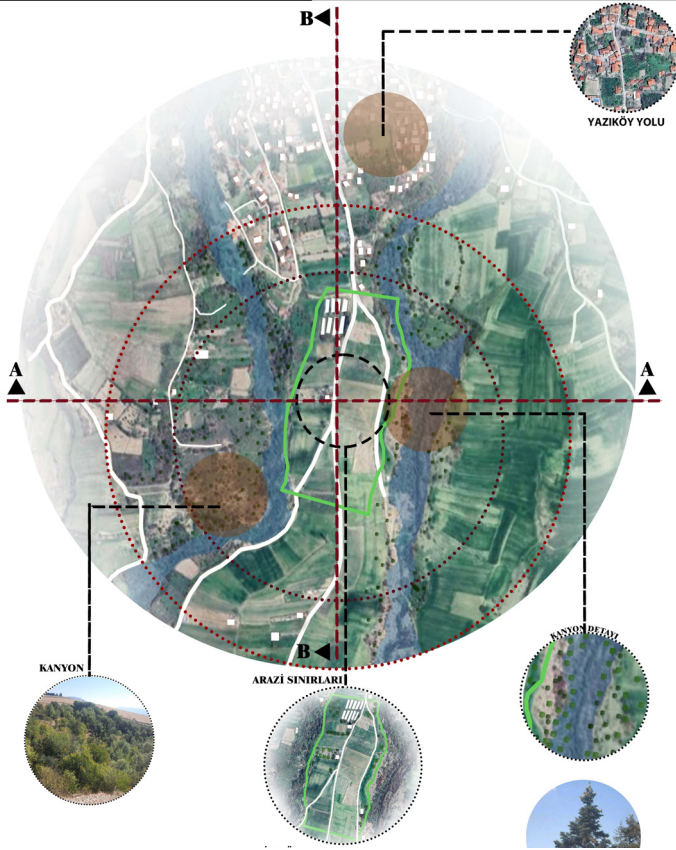
Tasarım alanının içinde, bağ evi dışında başka bir yapı bulunmamaktadır. Proje tasarımına başlarken bu niteliksiz yapının yok sayılması istenmiştir. Arazinin bitişiğinde ise sera alanı ve burayla ilişkili olarak Safranbolu Belediyesinin “Uygulama ve Üretim Birimi” yer almaktadır. Bu birimde sebze, meyve, çiçek vb. ürünlerin yetiştirilmesinin yanı sıra bu konuda eğitimler de verilmektedir. Tarihi köy yerleşimi tasarım alanına yürüme mesafesindedir. Yakın konumlanma

sayesinde tatil köyü için ihtiyaç duyulan bazı işlevler Yazıköy'den karşılanabilecek, burası ile etkileşimli tasarımlar geliştirilebilecektir. Geleneksel konut dokusunun hâkim olduğu köyde Şekil 4'te görüldüğü üzere kasap, kahvehane, bakkal, fırın, yapı marketi, yöresel yemeklerin satıldığı dükkân, emlak ofisi, cami gibi birimler meydan civarında yer almaktadır. Bunların dışında sağlık ocağı, okul, engelsiz yaşam bakım ve rehabilitasyon merkezi, sosyal tesis, tarihi kilise ve hamam gibi birimler de mevcuttur. Tarihi köy, bu çok işlevli özelliği sayesinde tatil köyünü işlevsel olarak da besleyecektir. Köyle bu ilişki kurulduğunda bir yandan da turistler, kültürel miras değerlerini yerinde görme ve deneyimleme fırsatı bulacaklardır. Bu sayede tarihi yerleşimin turizme kazandırılması ve ekonomik kalkınmasına destek sağlanabilecektir.

Şekil 4. Tasarım alanının yakın çevresindeki fonksiyonlar

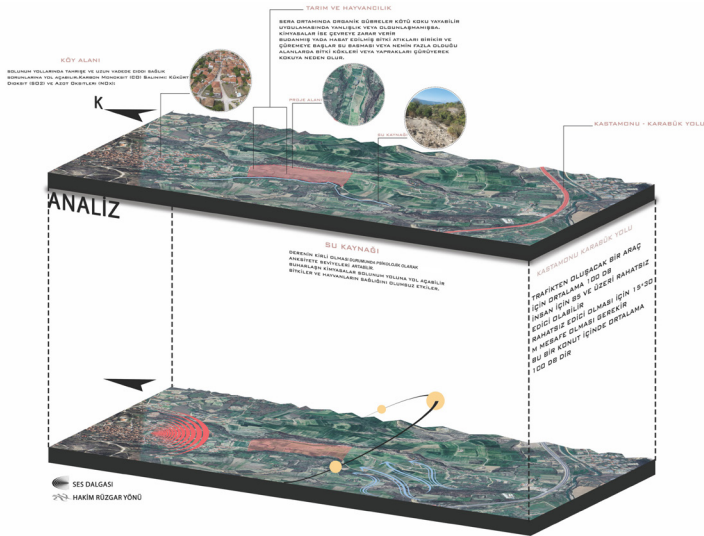
Yazıköy, tarihi dokusunun yanı sıra üretim kimliği ile de ön plana çıkmaktadır. Uygun iklim ve toprak yapısı sayesinde sebze, meyve, çiçek ve tahıl üretimi önemli düzeydedir. Tasarım alanının çevresinde de arpa, buğday başta olmak üzere bu üretimler gerçekleştirilmektedir (Şekil 6). Safranbolu’da safran bitkisinin yetiştirildiği az sayıdaki yerlerden biri de Yazıköy’dür. Yine bağcılık da köyün öne çıkan tarım faaliyetlerindendir. Buna bağlı olarak geçmişte şarap üretimi yaygın olarak yapılmıştır. Rum evlerinde şarap mahzenlerinin olduğu bilinmektedir (Özköse, 2022). Ancak mübadele ile Rumlar göç ettikten sonra köydeki bu üretim yok denecek kadar azalmıştır. Üzüm yetiştiriciliği ve bundan elde edilen sirke ve pekmez üretimleri ise günümüzde de devam etmektedir (Türker ve Gür, 2024). Tasarım alanının doğu ve batı yönlerindeki çeperlerinde hafif yarılmış vadi ve kanyon oluşumları bulunmaktadır (Şekil 6). Bunlar, arazinin doğal sınırlayıcıları özelliğindedir. Vadi içerisinde geçici dere izleri okunabilmektedir. Ağaçların yoğun olduğu bu kanyon yarıkalarında kendine özgü floranın olduğu gözlemlenebilmektedir. Çoğunlukla tarla olarak kullanılmakta olan tasarım arazisinde ise çok az sayıda ağaç bulunmaktadır. Tasarım programının esnek bırakılması, tatil köyünü işlevsel olarak besleyebilecek ve buraya özgünlük kazandıracak üretim fonksiyonlarının programa eklenmesine olanak tanımaktadır. Yine çeperde kanyon ve vadilerin varlığı, rekreasyon alanlarının çeşitlendirilmesi ve doğa sporları aktivitelerinin tasarıma dahi edilmesi için fırsatlar sunmaktadır.

Şekil 6. Tasarım alanı ve çevresine ait peyzaj analizi

Tasarım yapılacak arazi, yapılaşma, trafik ve insan hareketliliğinin yoğun olduğu merkezi yerleşimlerin dışında, doğal doku içerisinde konumlanmaktadır. Bu durum hava kirliliği ve gürültü sorunlarının minimuma indirgenmesi açısından avantaj sağlamaktadır. Ancak arazinin güneyinde yer alan şehirler arası kara yolu ve hazır beton tesisi bu anlamda riskler de barındırmaktadır (Şekil 7). Bunların alana nispeten uzakta olmaları (1,2 km), arada yeşil doku ve yükselti farkı gibi doğal bariyerlerin olması bu riski azaltmaktadır. Arazinin güneyindeki tarlalarda ve kuzeyindeki seralarda yapılan üretimlerin çeşitli aşamalarında kötü koku ve çevre kirliliği

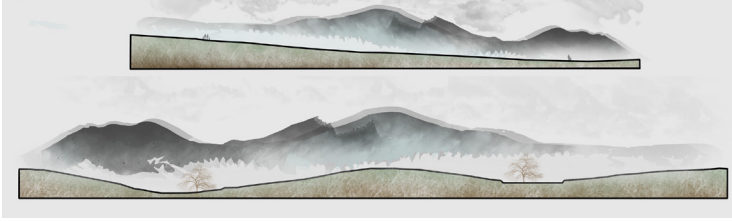
sorunlarının oluşması muhtemeldir (Şekil 7). Yapılacak tasarımlarda bu durumların da göz önünde bulundurulması ve bunlara yönelik çözüm önerilerinin geliştirilmesi önemlidir. Ayrıca tatil köyünde açık/yarı açık mekân özelliğindeki ortak etkinlik alanlarında ortaya çıkacak gürültünün konaklama birimleri için oluşturabileceği problemler yine tasarımda düşünülmesi ve çözülmesi gereken konulardandır.

Şekil 7. Tasarım alanı ve çevresine ait gürültü-koku analizi

Yaklaşık 110 dönümlük alana sahip tasarım alanı içerisinde 48 metrelik kot farkı bulunmaktadır. Bu eğim tek yönlü olmayıp, kuzey kısmı en yüksek nokta iken, diğer 3 yöne doğru alçalan bir topografik hareket vardır. 23 metrelik kot farkının olduğu kuzey-güney yönlü orta hat sırt olarak kabul edildiğinde, doğu ve batıdaki kanyonlar bu sırttan alt kotta yer almaktadır (Şekil 8). Kanyon çeperlerindeki şev kısımları da tasarıma zenginlik kazandırmak ve kanyon içi ile etkileşimli kurgular gerçekleştirmek için tasarım alanına dahil edilmiştir. Bu şevler yer yer daralmakta, bu sayede alandan kanyon içine kolay erişim imkânı ortaya çıkmaktadır. Arazinin her yönü çeşitli manzaralar sunmaktadır. Kuzey tarafta tarihi köy

yerleşimi varken, yakınlarda yapılaşmanın olmadığı diğer yönlerde ise yeşil doku ve dağ silüetleri görülmektedir.

Şekil 8. Tasarım alanının kuzey-güney ve doğu-batı yönlerinden arazi kesitleri

Turizm bağlamında tatil köyü yerleşimlerinin ana amaçlarını yansıtan ilkeler şunlardır (Lawson ve Baud-Bovy, 1977);

- Bireysel ihtiyaçları karşılamak,
- Turistlerin farklı deneyimler edinmesini sağlamak,
- Çekici bir imaj yaratılmasını sağlamak.

Bu ilkeler ve yapılan çeşitli analizler doğrultusunda öğrenciler tarafından farklı konseptlere sahip tatil köyü projeleri tasarlanmıştır. Buna göre çalışmada, Mimari Proje VII stüdyo dersinde öne çıkan yedi adet öğrenci projesine yer verilmiştir.

BÖLÜM 3

PROJE ÖNERİLERİ

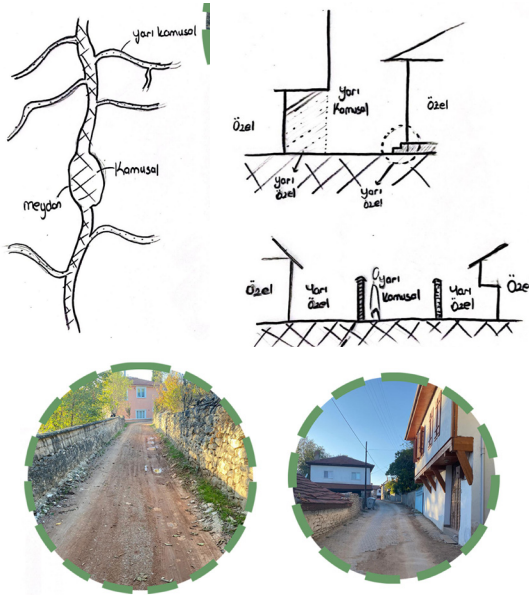
ÖZEL-YARI ÖZEL- YARI KAMUSAL-KAMUSAL MEKÂN KURGUSU...

Tasarım: Emre BİLİR

Tasarımın ana kurgusunda özel alandan kamusal alana geçiş özelliği taşıyan bir anlayış ve çözümleme ön plandadır. Bu geçiş sağlama noktasında yarı özel ve yarı kamusal mekânların önemi ortaya çıkmaktadır. Yarı özel mekânlar, sadece belirli kişilerin girebileceği avluları ve apartman içlerini kapsamaktadır. Yarı kamusal mekânlar ise belirli zamanlarda kullanılan konut önü açık alanları, çıkmaz sokakları, kaldırımları, açık bir avluyu ve benzeri toplumsal mekânları içermektedir. Buralar, özel alan sınırından çıkılınca toplumun her kesimi tarafından kullanılabilen ancak daha çok etki alanındaki kullanıcılar tarafından kontrol edilen özelliktedir (Sınmaz, 2018). İdeal durumda, kamusal mekânlar ile kullanıcıların mülkiyeti ve kontrolü altındaki özel mekânlar birbirlerinden keskin olarak ayrılmaz, yarı özel ve yarı kamusal mekân kullanımlarını içeren geçiş bölgeleri ile bağlanırlar (Newman, 1996). Ortaklaşan ihtiyaçların çözümünde bu kullanımlar önemli potansiyeller barındırmaktadır. Bunların eksikliğinde insanlar giderek özel alanlarına yönelmekte, buna bağlı olarak da insanların birbirleri ve çevreleri ile bağları zayıflamaktadır. Organik forma ve yaya ölçeğinde etkileşim alanlarına sahip tarihi dokularda ise yarı kamusal mekânlar sıklıkla görülmektedir.

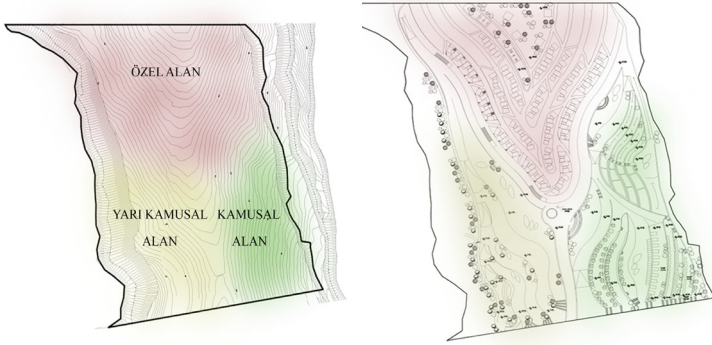
İncelemesi yapılan projede, tasarım arazisinin yakınındaki tarihi köyün (Yazıköy) mimari doku bağlamlarından

referansların alındığı görülmektedir. Yazıköy’de, meydan ve buna bağlanan yol aksı/aksları açık kamusal alanlardandır. Bu yollara, geleneksel konut kümelerinin içinden ve aralarından geçen yaya ölçeğindeki dar sokaklar bağlanmakta, buralar yarı kamusal mekân özelliği kazanmaktadır. Bazıları ise çıkmaz sokak özelliğindedir. Geleneksel konutun bahçe ve sokakla kurduğu ilişki özel mekândan kamusal/yarı kamusal mekâna hiyerarşik olarak kademeli geçişi göstermektedir. Tasarımcının köy yerleşimi için şematize ettiği bu özellikler Şekil 9’da görülmektedir.

Şekil 9. Yazıköy’deki kamusal-yarı kamusal-özel mekân kullanımları

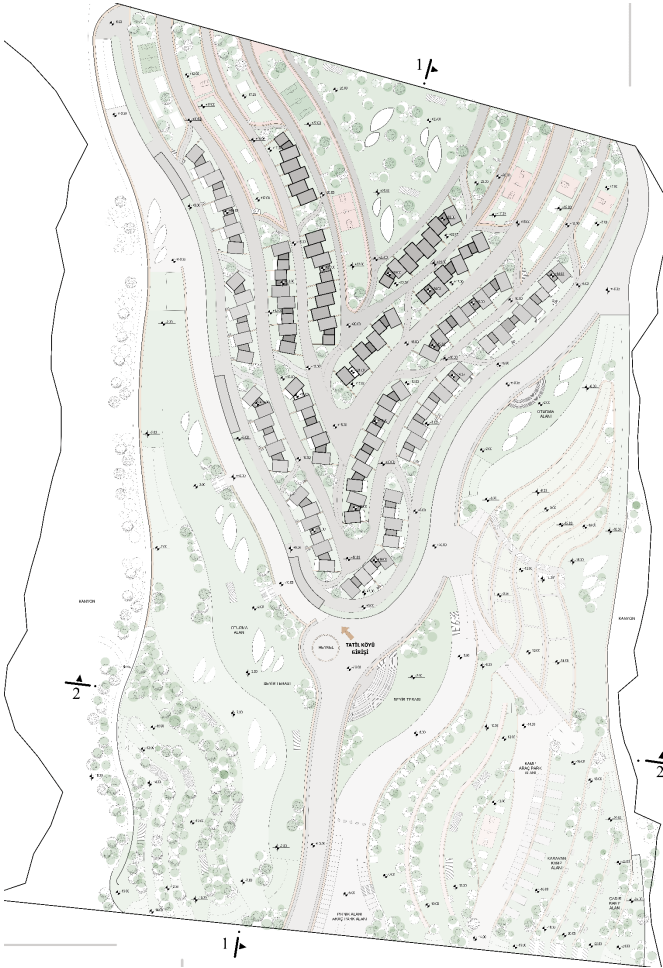
Tatil köyü tasarımında köy yerleşimindeki gibi kamusal, yarı kamusal, yarı özel ve özel mekânlar oluşturulmuştur. Bunlar hem vaziyet ölçeğinde hem de konaklamaların olduğu alan gibi alt ölçekte görülmektedir. Öncelikle vaziyet planı kurgusunda işlevsel gereksinimler ve çevre bağlamları da düşünülerek zonlamalar yapılmıştır (Şekil 10). Bu zonlar bir kamusal yol aksı ile birbirine bağlanmış, ayrıca kotlamalarla aralarında akışkan şekilde geçişler verilmiştir.

Şekil 10. Vaziyet planındaki zonlamalar

Mahremiyeti ve sessiz ortamı sağlama çabasıyla konaklama birimleri bir arada ama diğer sesli ortak kullanım alanlarından ayrı olarak arazinin en üst kotuna yerleştirilmiştir (Şekil 11). Bu birimler, arazinin kuzeyinde köye yakın alanda konumlandırılarak hem işlevsel olarak köyle ilişki kurulmuş hem de bu tarihi doku ile etkileşimli tasarım imkânı yaratılmıştır. Yazıköy’de insan ölçeğindeki parçalı kütle anlayışı ve bitişik nizamda da yine bu kütlelerin yatay ve düşeydeki hareketlenmeler ile bir araya geliş mantığı tatil köyünde de devam ettirilmiştir. Bu sayede tarihi dokuya hakimiyet kurmayan, aksine uyumlu şekilde ona eklenen bir tasarım anlayışı geliştirilmiştir. Konaklama birimlerinde kat sayısı (2 kat) ve yüksekliği az tutulmuş, kütleler arazinin eğimli yapısına uygun şekilde kota yerleştirilmiştir. Bu yaklaşım tatil köyü yerleşkesinin genelinde de uygulanarak tarihi doku ve doğal çevre ile uyumlu ve bu değerlere saygı duyan tasarım gerçekleştirilmiştir. Yine bu amaçla vaziyet kurgusunda kütle yoğunluğu hafifletilerek ve büyük kütleler kota gömülerek yeşil alan miktarı da yüksek oranda artırılmıştır. Konaklama bölgesinde birimler, arazideki topografik harekete göre biçimlenmiş eğrisel sokaklar etrafındadır ve her birime ait farklı kotlarda ön ve arka bahçeler vardır. Bu sayede kullanıcılar, köy yaşamında olduğu gibi doğayla bütünleşme imkânı da bulacaklardır. Yan yana birleştirilerek gruplanan

konaklama birimlerinin karşılıklı sıralar halinde dizilmeleri ile ortaya çıkan tanımlı boşluklarda kendi sokakları yer almaktadır (Şekil 11). Bahçe, bahçe duvarları ve ağaç dokusu da köy yerleşiminde olduğu gibi bu sokakların yine tanımlayıcı elemanlarındandır. Birimlerin üçer, dörder ve beşerli olmak üzere farklı şekilde gruplanması ve bunlarda hem yatay hem de düşeyde hareketlendirmelerin yapılması sayesinde monoton etki kırılmıştır.

Şekil 11. Vaziyet planı

Konaklamaların sokakla etkileşimli bahçeleri yarı özel; bunları birbirine bağlayan ve daha çok yakınındaki birimlerce kullanılacak olan sokaklar ise yarı kamusal mekân niteliğindedir. Açık spor sahaları ve ortak peyzaj alanları ile sonlanan bu yaya yolları hem birbirleri ile hem de +25,00 kotundaki rekreasyon alanı ve +0,00 kotundaki wellness center, restoran, çok amaçlı salon vb. işlevlere sahip yapı ile rampalarla bağlanmaktadır. Bu yapılar sadece konaklayanlara ve tesis çalışanlarına hizmet etmektedir.

Tasarım arazisinin batı kısmında tesis kullanıcılarına yönelik geniş bir yarı kamusal alan yaratılmıştır (Şekil 11). Konaklama bölgesinin bitişiğindeki bu alanda arazi topografyasına uygun biçimde birbirine akan teraslamalar yapılmıştır. Bu rekreasyon alanının yer seçiminde tasarım alanı çevresindeki kanyon oluşumunun varlığı da önemli etken olmuştur. Kanyon gibi doğal değerler ile etkileşim kurma ve bütünleşme çabası tasarımın başarılı yönlerindendir. Bu alanda daha çok oturma, dinlenme, seyir ve yürüyüş gibi çeşitli işlevlere yönelik açık mekân kullanımları önerilmiştir. Kapalı mekân olarak ise manzara ve sessiz alan faktörleri de düşünülerek üst kotta kütüphane ve atölye gibi çalışma birimleri oluşturulmuştur. Atölyeler ile yöreye özgü geleneksel el işlerinin öğrenilmesi ve üretilmesi amaçlanmıştır. Bu mekânların oluşturulması yörenin kültürel mirası olan ve kaybolmaya yüz tutmuş geleneksel sanatlarının tekrardan canlandırılması bağlamında önemlidir. Alanda iklim koşulları da düşünülerek yer yer pergola vb. yarı açık mekân çözümleri de geliştirilmiştir ancak bunlar, yerleşim genelinde görülen bütüncül tasarım kurgusuna uyum noktasında zayıf kalmıştır.

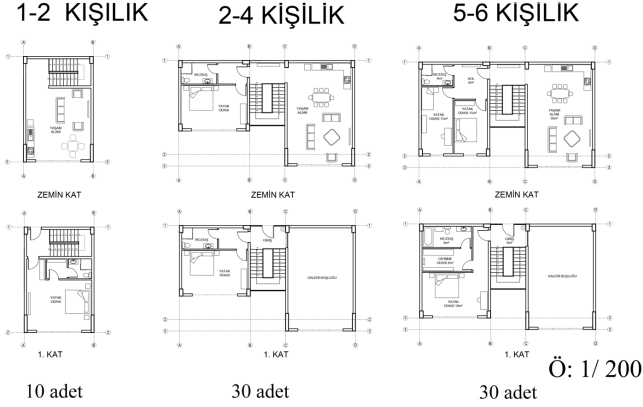
Tasarım arazisinin doğu kısmında herkesin erişimi ve kullanımına açık bir kamusal alan yaratılmıştır (Şekil 11). Yeşil odaklı tasarım anlayışına sahip bu alanda; oturma, dinlenme ve seyir noktaları, üretimlerin yapılabildiği bahçeler, kamp ve piknik alanları bulunmaktadır. Yöresel ürün olan safran bitkisi ve üzümün yetiştirildiği bu bahçeler sayesinde halk üretim

yöntemlerini öğrenecek ve yerinde deneyimleyebilecektir. Alanda, arazi eğimine uygun şekilde birbirine akan açık mekânlar oluşturulmuş, bir yandan da farklı işlevler kotlar ile ayrıştırılmıştır. Kamp yerleri kanyonla işlevsel ilişki kuracak şekilde en alt kota alınırken, piknik alanları daha üst kısma konumlandırılmıştır. Bu alanlara hizmet verecek, içerisinde kafe ve restoranın olduğu yapı ise manzaraya hâkim noktadaki en üst kota yerleştirilmiştir. Bahçeler de yine eğime uyumlu şekilde teraslama mantığıyla çözülmüş, en üst kotta bahçedeki üretim faaliyetlerine hizmet edecek bir yapı tasarlanmıştır. Tasarımda kamusal alan yaratma çabası projenin diğer önerilerden ayrılan özelliklerdendir. Ortak kullanımlar ile kentliyi bu alana çekmek, kentlilerin birbirleri ve doğa ile etkileşimlerini artıracak, bir yandan da yakındaki geleneksel dokunun turizme kazandırılmasına katkı sağlayacaktır. Ancak tarihi ve doğal çevrelerde koruma-kullanma dengesinin iyi kurulması gerekmektedir.

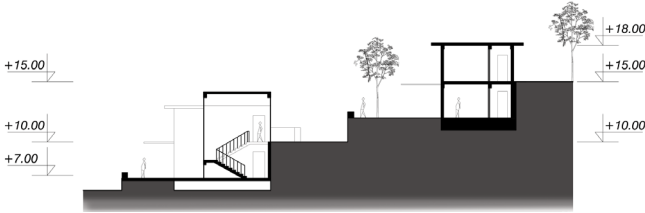
Vaziyet planı kurgusunda yaya odaklı bir anlayış hakimdir (Şekil 11). Konaklama bölgesi ve batı tarafındaki rekreasyon alanı içindeki yollar tamamen yayaların kullanımına aittir. Bu durum, ziyaretçilerin tesisi araç trafiğinden uzak, güvenli ve rahat bir şekilde kullanabilmelerini sağlayacaktır. Tek araç erişimi, alandaki üç zonun çeperinden geçen ve bunları birbirine bağlayan yol ile sağlanmaktadır. Bu araç yolunun güney ucu Karabük-Kastamonu ana kara yoluna bağlanmaktadır. Kentliler ve başka şehirlerden gelen ziyaretçiler daha çok bu kısımdan alana ulaşacaklardır. Yolun kuzey ucu ise Yazıköy'ün içinden gelen yol ile birleşmektedir. Bu sayede hem ziyaretçiler tarihi dokuya sahip Yazıköy'e erişebilecekler hem de köylüler önceden olduğu gibi tasarım alanının güneyindeki ekim alanlarına kolayca geçiş yapabileceklerdir. Konaklama bölgesinin en alt kotunda (+0,00) tesisin kontrollü ana girişi yer almaktadır. Bu kısımda tesise hizmet edecek kapalı otopark çözülmüştür. Ancak konaklayan ve çalışan sayısı düşünüldüğünde bu otoparkın kapasitesi yetersiz kalacaktır. Ayrıca tur otobüsleri için park yerlerinin oluşturulmadığı da

görülmektedir. Kentlinin de ortak kullanıma açık piknik ve kamp alanlarının ikisi için de ayrı otoparklar tasarlanmıştır. Arazinin fazla eğimli yapısına rağmen vaziyet bütününde engelli bireylerin uygun eğimli rampalar ile mekânlara erişimlerinin sağlanması projenin başarılı yanlarından.

Konaklama birimleri farklı kapasite (1-2, 2-4 ve 5-6 kişilik) ve tiplerde oluşturulmuştur (Şekil 12). Bu çeşitlilik, değişken kullanıcı sayısına ve kişisel tercihlere imkân sunma noktasında olumludur. Tümü ikişer katlı tasarlanan konaklama yapılarının her biri arazideki eğime uygun olarak farklı iki kota oturtulmuştur (Şekil 13). Yapılara giriş üst kottan sağlanmakta, bu katta bir yatak odası ve ıslak hacim bulunmaktadır. Yaşama alanı ise alt kata alınmış, kalan kişi sayısının arttığı birimlerde bu kata yatak odası/odaları da eklenmiştir. Bir ve iki kişilik konaklama yapılarında mekânlar tek modülde çözülmüştür. Diğerlerinde ise yaşama ve uyuma mekânlarının ayrıştığı iki modüllü yaklaşım geliştirilmiştir. Bunların aralarına, girişin yapıldığı ve düşey sirkülasyonun olduğu bağlayıcı bir çekirdek kütle yerleştirilmiştir. Bu kütlelerin duvarlarında açısız hareketler yapılarak ana mekânların farklı manzaralara yönelmesi sağlanmıştır. Yapıların kota yerleştirilmesi sonucunda ortaya çıkan karanlık kısımlara ıslak hacim ve sirkülasyon gibi ikincil işlevlerin konumlandırılması olumludur. Bu sayede daha çok vakit geçirilecek mekânlar gün ışığı ve doğal havalandırmadan maksimum derecede faydalanabilecektir. En büyük m²'ye sahip yaşama alanının yüksekliği diğerlerine göre fazla tutularak ferah bir hacim elde edilmiştir. Ayrıca üst katta (giriş kotu) galeri boşluğu açılarak bu alan ile görsel ilişkisinin kurulması, düşeyde mekânlar arası bütünleşmeyi sağlama çabası olarak düşünülebilir. Ancak üst kattan mekânın kısıtlı bir şekilde algılanıyor olması bu bütünleşmeyi zayıflatmaktadır. Konaklama yapıları ve yapı kümeleri, kademeli şekilde kota yerleştirilmeleri sayesinde birbirinin doğal ışığını ve manzarasını kapatmamaktadır. Bu yaklaşım, görsel konforu sağlamanın yanı sıra enerji verimliliğini de artıracaktır.

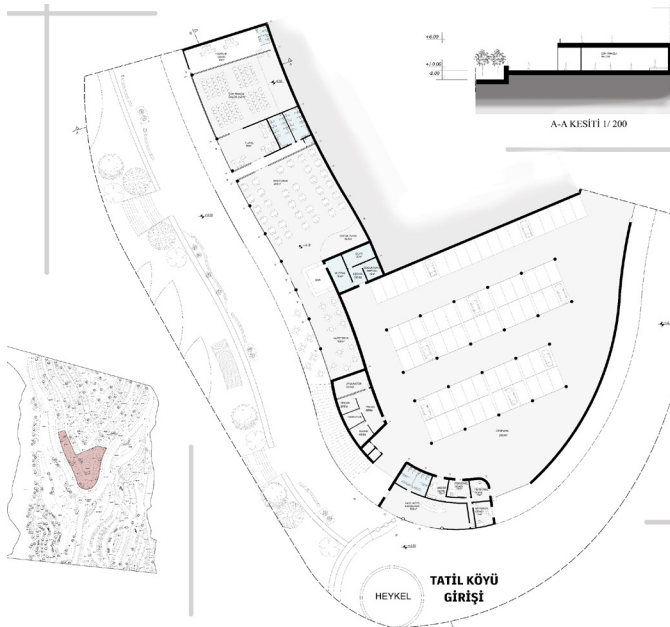
Şekil 12. Farklı tiplerdeki konaklama birimleri

Şekil 13. Konaklama birimlerinin araziye oturumu

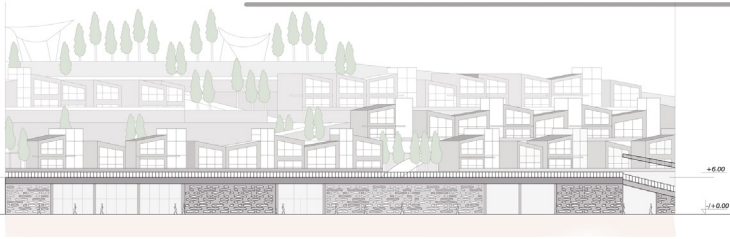
Çok sayıda hizmet birimi, konaklama bölgesinin alt kotundaki (+0,00) tek katlı yapı bütünü içinde kıvrımlı hat boyunca ardışık olarak yerleştirilmiştir (Şekil 14). Kıvrımlı olması sayesinde 3 farklı yöne bakışı olan bütünleşik yapı, arazi eğiminden faydalanılarak kota yerleştirilmiş ve tek cepheden ışık alacak şekilde manzaraya yönlendirilmiştir. Üzerinde ise yeşil çatı ve yaya yolu gibi açık mekân kullanımları da oluşturulmuştur. Ortak hizmet mekânlarının sayı ve büyüklüklerinin fazla olduğu düşünüldüğünde yeşil dokuda yükselen büyük kütleler yerine bu tasarımdaki gibi doğayla bütünleşen ve bir parçası gibi ona eklenen nitelikte önerilerin geliştirilmiş olması olumludur. Yapının güney bölümünde, tatil köyünün kapalı otoparkı ile birlikte giriş, danışma ve idari mekânlar yer almaktadır. Bu kısımda müdür ve personel odalarının doğal ışıktan faydalanamadığı, bagaj odasının eksik olduğu görülmektedir. Yine otoparkın

bitişğinde buradan servis alacak şekilde teknik mekânlar çözülmüştür. Yapının batı bölümünde, tesis kullanıcılarına yönelik restoran ve kafeterya yan yana planlanmıştır. Mutfak bölümü, her ikisine de hizmet vermesi amacıyla ortalarına yerleştirilmiştir. Depolar ise kapalı otoparkla ilişkilendirilerek kolay servis alma imkânı sağlanmıştır. Ancak konaklayan sayısı düşünüldüğünde mutfak bölümünün mekân kapasitesi yetersiz kalacaktır. Yine bu alanda personel odalarının oluşturulmadığı da görülmektedir. Restoranın devamında çok amaçlı salon birimi yer almaktadır. Ana salon mekânının zemini, kullanım çeşitliliğini sınırlandıran kotlu çözüm yerine düz olarak tasarlanmış, bu sayede farklı aktivitelerin düzenlenmesi mümkün kılınmıştır. Salon fuayesine dışarıdan bağımsız bir giriş alınarak bu birimin gerektiğinde diğerlerinden ayrı da kullanılabilmesi sağlanmıştır. İşlevsel olarak birbirini beslemesi amacıyla restoran ile fuaye arasında kolay geçiş imkânı verilerek ilişki kurulmuştur.

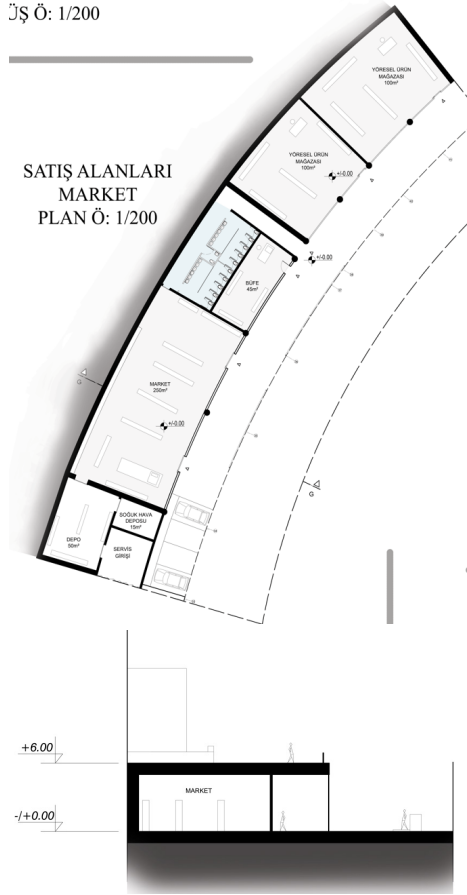
Şekil 14. Tatil köyü otopark, idare, kafe, restoran birimlerinin kat planı ve konumu

Bu birimlerin devamında ise wellness center bulunmaktadır. Lineer ve tek katlı tasarlanan bu kütlede, pilates ve fitness gibi spor mekânlarının yanı sıra havuz, hamam, sauna hizmetlerinin verildiği spa bölümü de yer almaktadır (Şekil 15). Girişin yakınında konumlandırılan hazırlık odalarının (giyinme, duş, tuvalet) ise spor ve spa alanına ortak hizmet edecek şekilde tek noktada çözülmüş olması mantıklıdır. Kütlenin bitişiğinde, içerisinde masaj odalarının yanı sıra sauna ve özel hamamların olduğu birim tasarlanmıştır. Bu birime ayrı bir giriş verilerek bağımsız işletilebilmesine olanak sağlanmıştır. Ancak buraya gelen kişilerin bitişik birimdeki havuz, büfe vb. mekânlardan yararlanabilmesi için bu kısımlara içten geçişin verilmemiş olması kullanıcı konforu açısından sorunlar yaratacaktır.

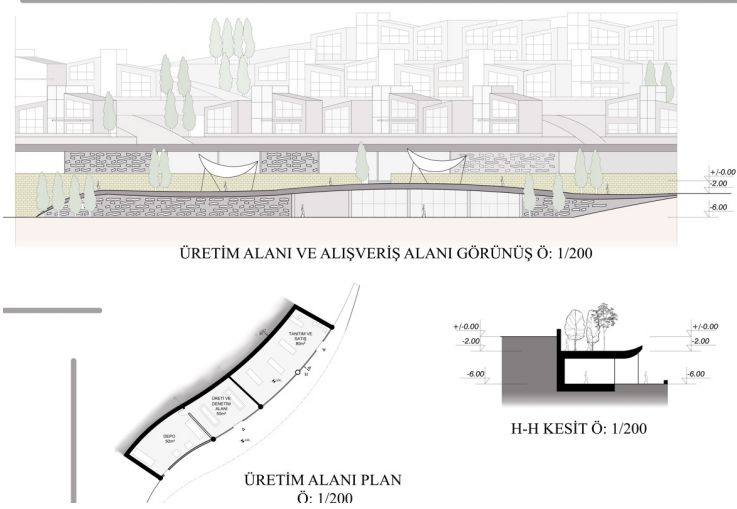
Şekil 15. Wellness center binasının planı ve görünüşü

Konaklama bölgesinin alt kotunda (+0,00 kotu) tatil köyünde kalanlara ve kentlilere hizmet edecek ticari birim çözülmüştür. Tek katlı olarak tasarlanan bu yapıda market ve büfenin yanı sıra yöresel ürün mağazaları da bulunmaktadır (Şekil 16). Yakınında oluşturulan açık üretim alanlarından ve civardan elde edilen yöresel ürünlerin burada pazarlanarak satışa sunulması düşünülmüştür. Bu durum geleneksel üretimin sürdürülebilirliğine ve yakındaki köylülerin ekonomik kazanç sağlanmalarına destek olacaktır. Tasarım alanı içerisindeki araç yolu hattının kenarında konumlandırılan bu ticari bina aynı zamanda işlevsel olarak kamusal yolu besleyerek buranın kullanımını artıracaktır.

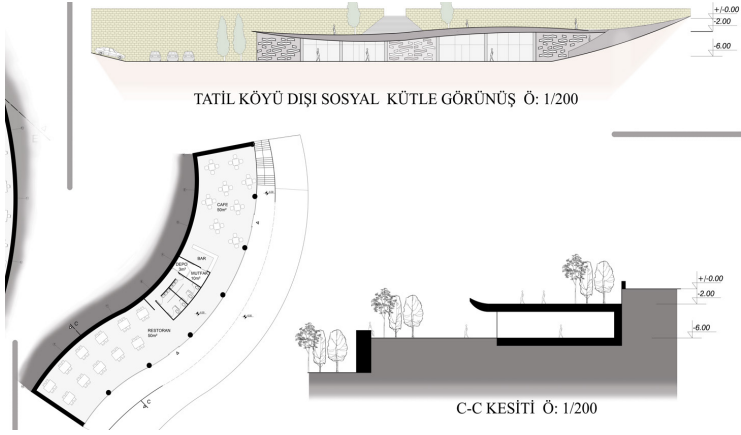
Şekil 16. Ticari birimin plan ve kesiti

Tasarım alanında kamusal mekân olarak kentlilerin de kullanabileceği açık üretim alanları oluşturulmuş; buranın üst kotunda (-6,00 kotu) ise toplanan ürünlerin depolanması, işlenmesi, tanıtılması ve satışının yapılması amacıyla bina tasarlanmıştır (Şekil 17). Arazi eğimine uyumlu şekilde kota yerleştirilerek tek katlı tasarlanan binanın ön cephesi manzaraya yönlendirilmiştir. Ancak üretim faaliyetlerinin mekânsal gereksinimleri düşünüldüğünde bina içinde ıslak hacim ve üst değiştirme alanlarına yer verilmemiş olması iç çözümdeki eksikliklerdendir.

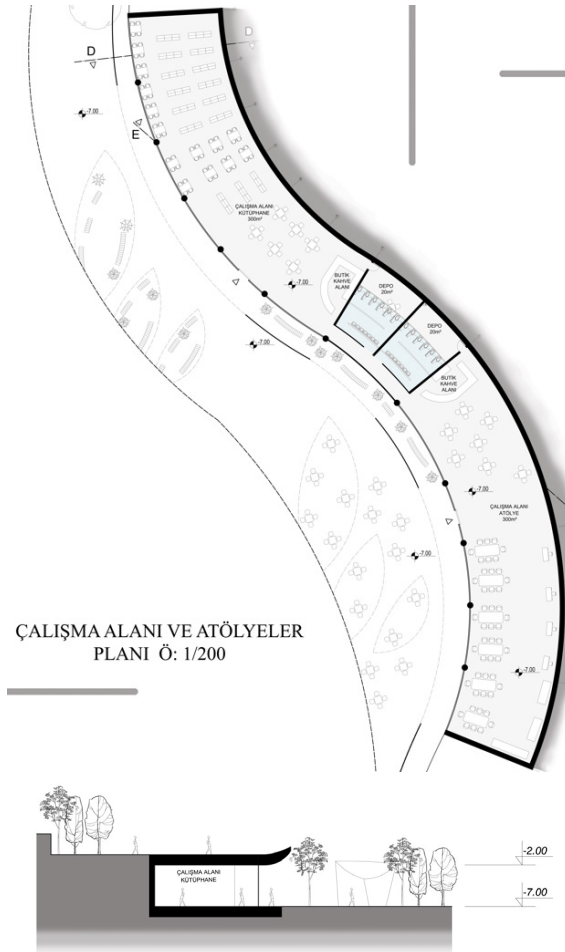
Şekil 17. Üretim biriminin görünüş, plan ve kesiti

Yine kamusal mekân olarak oluşturulan piknik alanlarının üst kotunda (-6,00 kotu) buraya hizmet verecek kafe-restoran birimi konumlandırılmıştır (Şekil 18). Tek katlı olarak tasarlanan bina, arazideki kot farkından yararlanılarak seyir terasının altında, üç tarafı toprağa gömülü şekilde kota yerleştirilmiştir. Işık ve hava alınabilen ön cephenin manzaraya yönelmiş olması görsel konforu sağlayacak, piknik alanlarına bakması ise işlevsel etkileşimi kolaylaştıracaktır. Planda, ıslak hacim ve servis mekânlarından oluşan çekirdeğin kafe ve restoran birimlerinin arasına yerleştirilerek ortak hizmet sağlama düşüncesi mantıklı bir yaklaşımdır. Bu sayede ana mekânlar da birbirinden ayrıştırılmıştır. Ancak binadaki ana mekânların kullanıcı kapasitelerine göre mutfak ve deponun büyüklükleri yetersizdir.

Şekil 18. Kafe-restoran binasının görünüş, plan ve kesiti

Arazinin batı yamaçlarında oluşturulan rekreasyon alanının üst noktasında (-7,00 kotu) kütüphane ve atölye gibi ana işlevlere sahip bina tasarlanmıştır (Şekil 19). Tek katlı bina, manzaraya bakacak şekilde kota yerleştirilmiştir. Binanın üzeri ise çevresindeki alt kotlardan başlayan kademeli rekreasyon alanının devamı niteliğinde açık/yarı açık oturma işleviyle çözülmüştür. Planda, kütüphane ve atölye mekânları arasında ıslak hacim, depo ve küçük mutfak gibi hizmet mekânları konumlandırılarak iki ana birim (kütüphane, atölye) birbirinden ayrılmış, aynı zamanda kullanıcı konforu ve işlevsel gereksinim doğrultusunda içten geçiş ile birbirleriyle ilişkilendirilmiştir. Bu birimlere ayrı girişler verilerek bağımsız çalışabilmeleri de sağlanmıştır. Ancak iç çözümlerde servis girişlerinin ve engelli tuvaletinin düşünülmediği görülmektedir. Binanın önünde açık/yarı açık mekânlar oluşturularak kapalı mekânlarla etkileşimli faaliyet alanları yaratılmıştır.

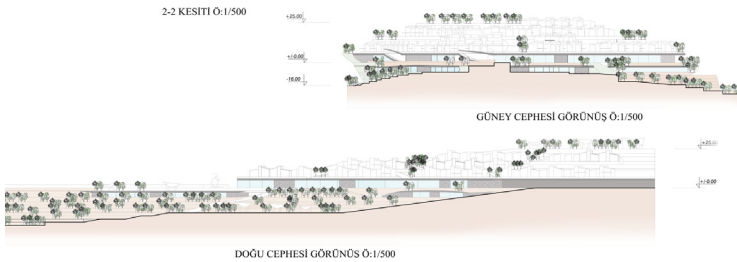
Şekil 19. Kütüphane ve atölye binasının plan ve kesiti

Tasarım genelinde araziyle uyumlu, doğal ve tarihi çevreye saygılı yaklaşımın benimsendiği görülmektedir. Konaklama üniteleri az katlı ve insan ölçeğinde parçalı tasarlanmış, topografyaya uygun şekilde kota oturtularak farklı kotlarda çevreyle ilişki kurulmuştur (Şekil 20).

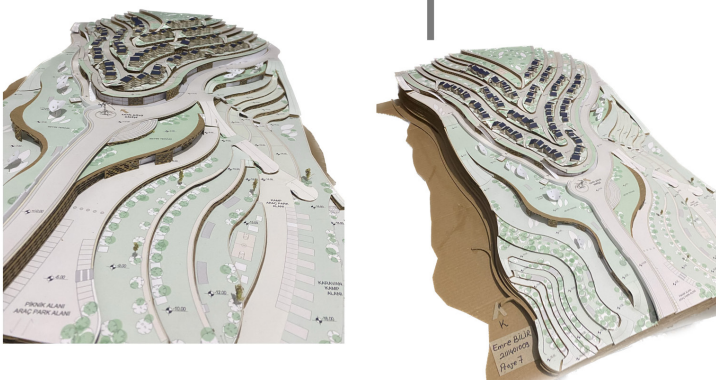

Şekil 20. Konaklama birimlerine ait görseller

İşlev gereği yatayda büyük metrekare ve düşeyde yüksek hacme sahip olması muhtemel konaklama dışındaki diğer binalar ise arazi eğiminden yararlanılarak giriş cepheleri hariç toprağa gömülü konumlandırılmış, bu sayede yapılaşmanın doğal çevreye hakimiyet kurmadan yeşil doku ile bütünleşmesi sağlanmıştır. Yarı gömülü bu binaların yataydaki derinliği minimumda tutularak ve çekirdekleri arka kısma alınarak ana mekânların ışık ve hava alma problemi minimize edilmiştir. Ön cephelerinde manzara ve güneş ışığından maksimum fayda sağlanması amacıyla geniş pencereler kullanılmıştır (Şekil 21). Tatil köyü bütününde işlevsel gereksinimleri karşılayacak şekilde sade cephe düzenlemeleri tercih edilmiştir. Yataydaki uzun kütlelere eğrisel hareket verilerek monoton etki kırılmıştır (Şekil 22). Konakla binalarının eğimli çatıları ise yakındaki tarihi köyde binaların kimlik elemanlarından olan çatı formuna referans vermektedir.

Şekil 21. Bütüncül görüşler

Şekil 22. Maket fotoğrafları

ZAMANIN BAĞLANTISI...

Tasarım: Muhsin Ekrem GÜLDEMİR

Bu projede ele alınan ana kavram “zaman” olup, geçmiş ile gelecek arasındaki ilişkinin mekânsal düzlemde okunabilir hale getirilmesi hedeflenmiştir. Zaman kavramı üçlü bir yapı içerisinde kurgulanmıştır: geçmiş, şimdi ve gelecek. Projede bu üçlü yapı hem kavramsal düzeyde hem de fiziksel organizasyonda belirgin bir şekilde yer bulmaktadır. Kullanıcılar için oluşturulan mekânsal deneyim, bu zamansal kurgunun izlerini taşımakta, böylece ziyaretçinin proje alanındaki hareketi adeta bir zaman yolculuğuna dönüşmektedir. Bu yaklaşım, mimarının anlatı gücünü öne çıkaran bir tasarım diliyle ifade edilmiştir.

Tasarımda kullanılan güçlü anlatı dili sayesinde zaman gibi soyut bir kavram, somut yapılar ve peyzaj öğeleri aracılığıyla fiziksel dünyaya aktarılmıştır. “Geçmiş geleceğin anısıdır” ifadesi, projenin kavramsal omurgasını oluşturmakta ve bu kavram mekânsal yerleşim kararlarında yönlendirici bir rol üstlenmektedir. Yapılar, açık alanlar, yollar ve meydanlar, bu zaman temelli sıralama doğrultusunda şekillendirilmiştir. Kullanıcı, tasarlanan omurga boyunca ilerledikçe geçmişten bugüne, oradan da geleceğe doğru kurgusal bir geçiş

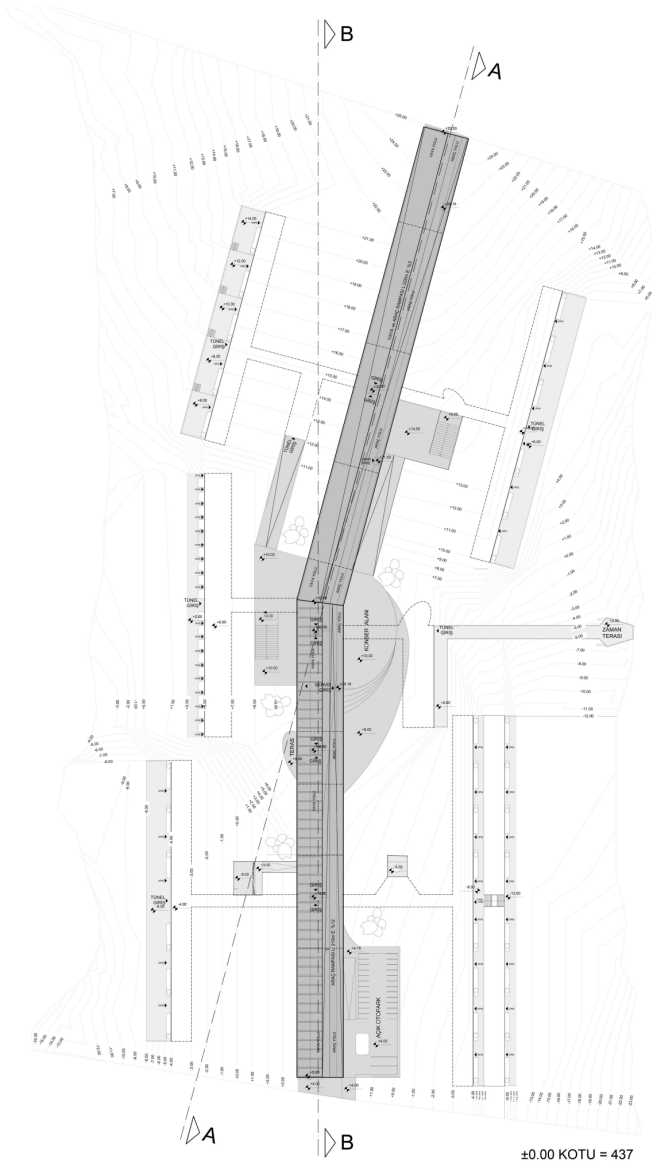
yaşamaktadır. Bu süreklilik hissi, zamanın akışına benzer biçimde, mekânsal deneyimi yönlendirmektedir.

Konseptin altyapısı oldukça güçlüdür. Zaman kavramının dönüşüm, evrim ve süreklilik gibi yan temaları üzerinden katmanlı bir mekânsal kurgu elde edilmiştir. Bu kurguda, farklı fonksiyonlar zaman eksenine göre dizilmiş, bu dizilimle birlikte hem fiziksel hem de sembolik bir akış yaratılmıştır. Projede yalnızca işlevsel çözümler değil, aynı zamanda kullanıcıda düşünsel ve duygusal bir deneyim yaratmayı amaçlayan yapısal düzenlemelere de yer verilmiştir. Bu durum, mimariyi yalnızca barınma ya da dolaşım sağlayan bir disiplin olmanın ötesine taşıyarak, deneyim odaklı bir yaklaşıma dönüştürmüştür.

Bu tatil köyü projesi, mekânsal organizasyonunu belirleyen en baskın unsur olan lineer bir aks etrafında şekillendirilmiştir (Şekil 23). Kuzey-güney doğrultusunda ilerleyen bu ana omurga, yalnızca bir dolaşım hattı değil, aynı zamanda proje temasının taşıyıcısı olan bir “zaman koridoru” işlevi görmektedir. Ziyaretçi bu aks boyunca ilerlerken, geçmişten geleceğe uzanan simgesel bir yolculuğa çıkmaktadır. Bu yönlendirici eleman hem fiziksel bir bütünlük sağlamakta hem de tematik sürekliliği desteklemektedir.

Fonksiyonların yerleşimine bakıldığında, yapılar omurgaya dik olarak konumlandırılmış ve bu yerleşim planı net bir kurgunun parçası şeklinde görünmektedir. Konaklama birimleri aksın iki tarafında dengeli şekilde yer alırken, açık amfi, sergi birimleri, hobi alanları ve zaman heykeli gibi işlevsel noktalar da özenle dağıtılmıştır. Bu dağılım, kullanıcıya çeşitlenmiş mekânsal deneyimler sunmaktadır. Ancak konaklama birimlerinin yerleşimi özellikle mahremiyet açısından daha derinlikli analiz gerektirmektedir. Örneğin, yapıların birbirine ve ortak alanlara olan görsel yakınlıkları, kullanıcı konforunu doğrudan etkileyebilir. Ayrıca, arazinin doğal eğimiyle kurulan ilişki oldukça önemli bir parametredir. Yapıların eğime göre kotlanması hem estetik açıdan hem de kullanıcı ergonomisi

açısından avantaj sağlarken, erişim kolaylığı da bu doğrultuda düşünülme gerektirmektedir.

Şekil 23. Vaziyet planı

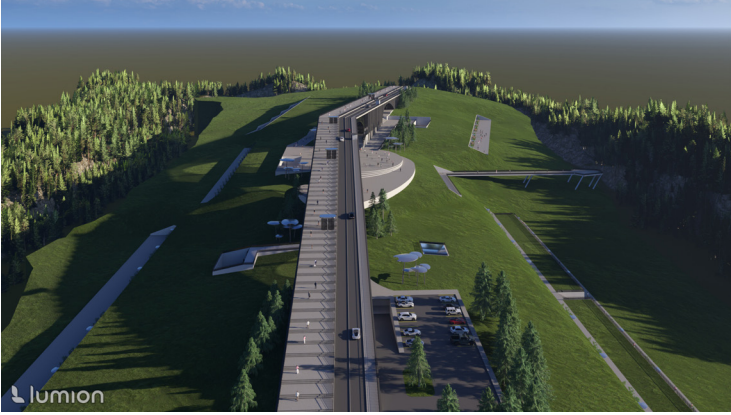
Projede yer alan “Zaman Heykeli ve Anıt Alanı”, tüm bu işlevsel dağılım içinde güçlü bir simgesel merkez oluşturmaktadır. Bu meydan, yalnızca bir geçiş alanı değil; aynı zamanda projenin tematik omurgasının sembolik bir temsili olmuştur. Zaman kavramının somutlaştırıldığı bu merkez, kullanıcının zihninde iz bırakacak nitelikte düşünülmüş, kamusal hafıza yaratmak açısından başarılı bir girişimdir.

Açık amfi ve etkinlik alanları, arazinin topografik yapısına entegre edilerek doğayla bütünleşen bir kamusal kullanım sunmaktadır. Bu entegrasyon hem görsel süreklilik hem de iklimsel avantajlar açısından olumlu sonuçlar doğurmaktadır. Topografyaya gömülü alanlar pasif iklimlendirme açısından da değerlidir.

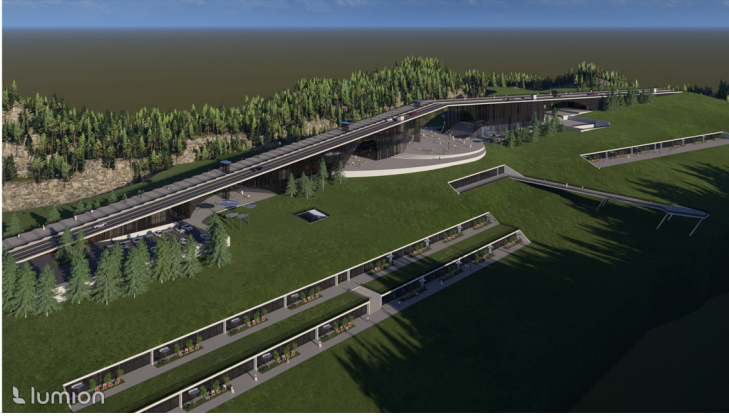
Son olarak, sirkülasyon ve ulaşılabilirlik açısından değerlendirildiğinde; ana yaya aksı oldukça net ve güçlüdür. Bu da kullanıcının yönlenmesini kolaylaştırmakta, ancak teknik altyapılar, araç yolları, servis güzergâhları ve acil durum senaryoları açısından plan daha fazla detaylandırılmalıdır.

Projenin sürdürülebilirlik açısından en güçlü yanı, doğal çevreyle kurduğu uyumdur. Yapılar, topografyaya uygun biçimde yerleştirilmiş, arazinin eğimi dikkate alınarak mekânsal kararlar verilmiştir. Bu durum hem yapısal entegrasyon açısından hem de enerji tasarrufu açısından büyük bir avantaj sağlamaktadır. Topografyayla kurulan bu hassas ilişki, aynı zamanda doğaya saygılı bir mimari anlayışın göstergesidir. Gömülü amfi alanları ve farklı kotlardaki yerleşimler, araziyi dönüştürmek yerine onunla birlikte var olmayı tercih eden bir yaklaşıma işaret etmektedir. Bunun yanı sıra, peyzaj entegrasyonu da projenin önemli artılarından biridir. Görsellerden anlaşılacağı üzere yapı çevreleri, geniş yeşil alanlarla desteklenmiş ve doğal bitki örtüsüyle bütünleşik şekilde planlanmıştır (Şekil 24, 25). Bu da kullanıcıya hem görsel rahatlık hem de mikroklimatik avantajlar sunmaktadır. Bitkilendirme sayesinde oluşan gölgeleme etkisi, doğal

havalandırma ve güneş kontrolü gibi pasif tasarım unsurları da dolaylı olarak desteklenmiştir.

Şekil 24. Araziye yerleşim

Şekil 25. Araziye yerleşim

Projede özellikle açık amfi alanlarının topografyaya gömülerek tasarlanması, sesin yankılanmasını kontrol altına almakla kalmayıp aynı zamanda rüzgâr ve güneş ışığından da korunmayı sağlamaktadır. Bu tür stratejiler, enerji tüketimini azaltırken kullanıcı konforunu artırmaktadır.

Proje, fonksiyonel dağılım açısından iyi organize edilmiş bir yerleşim planına sahiptir. Ana aksın merkezinden

fonksiyonların sağa ve sola dağılarak konumlanması, kullanıcı yönlenmesini kolaylaştırmakta, böylece karmaşadan uzak, okunabilir bir yerleşim elde edilmektedir. Ziyaretçinin bu omurga boyunca hareket ederken karşılaşacağı farklı işlevler, mekânsal deneyimi zenginleştirmektedir. Fonksiyonların sıralı ve ritmik yerleştirilmesi, kullanıcı akışını da desteklemektedir (Şekil 23).

Açık ve kapalı alanlar arasında sağlanan denge, projenin mekânsal zenginliğini artırmaktadır. Özellikle açık amfi, hobi alanları ve peyzaj düzenlemeleriyle desteklenen sosyal alanlar, tatil köyü işlevini bütünsel biçimde karşılamaktadır. Bu alanlar kullanıcılar arası sosyal etkileşimi teşvik ederken, bireysel mahremiyeti de gözetebilecek mekânsal çeşitlilik sunmaktadır.

Projenin form dili, taşıdığı kavramsal yük ile paralellik göstermektedir. “Zaman” temasıyla ilişkilendirilen akışkan, süregelen ve kesintisiz çizgiler, mimari forma başarılı bir şekilde aktarılmıştır. Bu bağlamda, tasarım dili, sadece işlevsel değil aynı zamanda şiirseldir. Heykelsi öğeler bu formun ifadesini daha da kuvvetlendirmekte, mekânlara karakter ve anlam kazandırmaktadır.

Yapılar topografyaya gömülü biçimde yerleştirildiği için silüet açısından çevreyi domine etmeyen, doğayla uyumlu bir profil oluşturulmuştur. Bu durum hem estetik hem de çevresel olarak olumlu bir izlenim yaratmaktadır. Doğal peyzaj ile bütünleşmiş bir yapı formu, tatil köyü gibi sakinlik, huzur ve dinginlik arayan kullanıcılar için oldukça uygun bir tasarım yaklaşımıdır.

Formun bu biçimde akışkan kurgulanması, kullanıcı deneyimini de etkileyen bir faktördür. Durağan mekânlar yerine geçişken ve etkileşimli alanlar yaratılmış, böylece zaman ve hareket kavramları fiziksel deneyime aktarılmıştır. Bu durum, mimari formun yalnızca estetik değil, aynı zamanda deneyimsel bir araç olarak kullanıldığını göstermektedir.

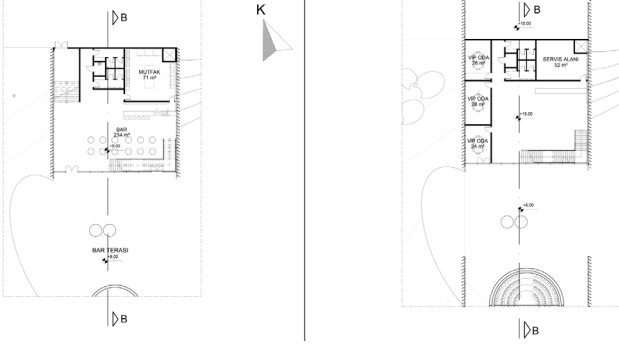
Projenin kat planları, topografyaya uyumlu şekilde farklı kotlarda çözümlenmiş olup, her kot belirli işlevsel özelliklere

göre planlanmıştır. Bu durum hem kullanıcı deneyimini çeşitlendirmekte hem de zaman temalı kavramsal yapıyı mekânsal olarak desteklemektedir. Katlar arasında işlevsel geçişler gözetilmiş, her kot kendi içinde belirli bir rol üstlenmiştir.

Planlar genel olarak uzun ve dar bir parsel geometrisine uyum sağlama çabası üzerinden kurgulanmış ve bu yaklaşım mekânsal organizasyonun ana belirleyicisi olmuştur. Lineer omurga boyunca dizilen birimler, işlevlerin okunabilirliğini artırırken, sirkülasyonun da net bir aks üzerinden çözülmesini sağlamıştır. Bu açıdan bakıldığında, plan şeması rasyonel ve anlaşılır; kullanıcıyı karmaşık yön değişimlerine zorlamayan, sezgisel bir dolaşım sunmaktadır.

İç mekân organizasyonunda, servis ve ıslak hacimlerin birbirine yakın konumlandırılması teknik açıdan doğru bir karar olarak öne çıkmaktadır. Bu durum hem tesisat verimliliğini artırmakta hem de mekânlar arası işlevsel ilişkileri güçlendirmektedir. Ancak uzun koridor etkisi bazı bölümlerde baskın hale gelmiş olup; özellikle tekrar eden küçük hacimlerin ardışık dizilimi, mekânsal deneyimi monotonlaştırma riski taşımaktadır. Bu etki, doğal ışık ve görsel açıklıkla kısmen dengelenmeye çalışılmış olsa da bazı alanlarda gün ışığı derinliğinin sınırlı kalabileceği hissedilmektedir.

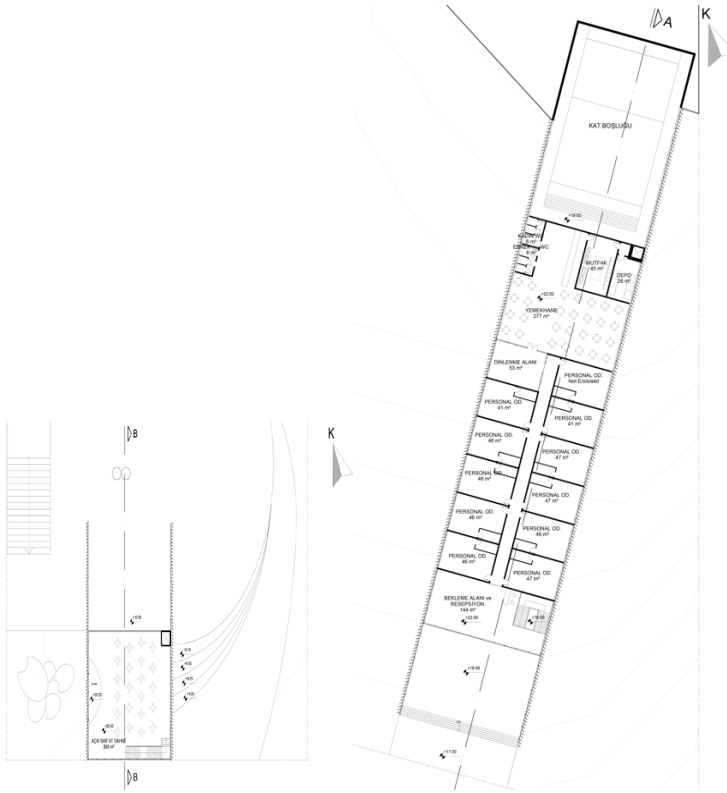
Planın açık ve yarı açık alanlarla kurduğu ilişki, özellikle uç noktalarda yer alan geniş hacimler sayesinde olumludur. Bu alanlar yapıya nefes aldırıyor ve lineer kurgunun sertliğini yumuşatmaktadır. Genel olarak planlar, bağlam ve parsel koşullarını gözeten, işlevsel açıdan tutarlı ve okunaklı bir kurgu sunmaktadır. Güçlü yanı, net sirkülasyon ve teknik açıdan rasyonel çözümler; zayıf yanı ise yer yer hissedilen tekdüzellik ve bazı mekânlarda sınırlı mekânsal derinlik olarak sayılabilmektedir (Şekil 26-28).

Şekil 26. +9.00 ve +15.00 kot planı

Şekil 27. +18.00 kot planı

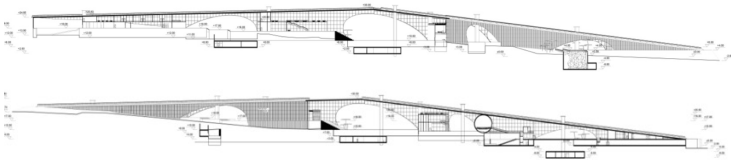
Şekil 28. +20.00 ve +22.00 kot planı

Projenin kesit ve görünüşleri incelendiğinde, yapının yalnızca işlevsel bir tesis olarak değil, aynı zamanda kavramsal bir bütünlük taşıyan, topografyayla bütünleşmiş bir mimari anlatı oluşturduğu açıkça görülmektedir. Özellikle kesitlerde topografya ile yapı arasındaki ilişkinin güçlü bir entegrasyonla çözüldüğü dikkat çekmektedir. Yapı, doğal eğime paralel şekilde yerleştirilmiş; alt kotlarda arazinin içine gömülerek hem iklimsel sürdürülebilirlik sağlanmış hem de görsel anlamda çevreyle uyumlu bir mimari dil yakalanmıştır. Bu yaklaşım, enerji verimliliği açısından da avantajlıdır çünkü gömülü hacimlerin pasif iklimlendirme potansiyeli yüksektir.

Mekânsal katmanlaşma, kesitlerde net bir şekilde izlenebilmektedir. Yapının üst kotlarında kamusal ve geçişli

alanlar, alt kotlarında ise konaklama birimleri, servis alanları ve teknik hacimler yer almaktadır. Bu mekânsal hiyerarşi, yapının kullanım senaryolarına uygun olarak düzenlendiğini ve işlevsel bir organizasyon kurulduğunu göstermektedir. Üst kotlarda yer alan köprü benzeri geçişler, ziyaretçilere manzara ve perspektif deneyimi sunarken, alt kotlarda bulunan odalar ve servis hacimleri daha kontrollü, sessiz bir mekân yapısına sahiptir (Şekil 29).

Kesitlerde görülebilen kemerli açıklıklar ve düşey elemanlar, yapının hem strüktürel hem de estetik karakterini belirlemektedir. Kemer açıklıkları geniş ve yüksektir; bu açıklıklar gün ışığını içeri alma, mekânlar arası görsel ilişki kurma ve dış mekânla etkileşim sağlama açısından işlevseldir. Aynı zamanda bu açıklıklar, mimariyi simgesel bir boyuta da taşımaktadır. Ancak bu büyüklükte açıklıklar, insan ölçeğinden uzaklaşma riski taşımakta ve bazı kullanıcılar için baskılayıcı bir mekân etkisi yaratabilmektedir. Bu nedenle, ara ölçekli mekânsal kırılmalar, nişler veya alt geçişler ile bu monumental etki dengelenebilir. Gömülü alanlarda ise doğal ışık ve havalandırma çözümlerine dair ipuçları görülmemektedir. Işık bacaları, iç avlular veya yarı açık boşluklar gibi çözümlerle bu alanlara daha nitelikli doğal konfor koşulları kazandırılabilir.

Şekil 29. A-A kesiti (üstte) ve B-B kesiti

Projenin cephe tasarımı, estetik ve işlevsellik açısından dengeli bir yaklaşımla ele alınmıştır. Görsellerden anlaşıldığı üzere, cephede kullanılan düşey paneller hem mimari ritim oluşturarak görsel derinlik katmakta hem de işlevsel olarak güneş kontrolünü sağlamaktadır. Özellikle batı cephesinde bu panellerin doğrudan gelen güneş ışığını filtreleyerek iç mekân konforuna katkı sağladığı düşünülmektedir. Bu elemanlar,

sadece güneş kırıcı olarak değil; aynı zamanda cepheye düşey bir hareket kazandırarak yapının görsel kimliğini güçlendirmektedir.

Cephe organizasyonunda açıklık ve kapalılık dengesinin iyi kurulduğu görülmektedir. Alt kotlarda daha geçirgen bir cephe dili hâkimken, üst kotlarda daha kapalı ve yekpare kütle etkisi öne çıkmaktadır. Bu yaklaşım, yapı kütlelerinin ağırlaşmasını engellerken aynı zamanda kullanıcının farklı kotlarda farklı mekânsal deneyimler yaşamasına olanak tanımaktadır. Açıklıkların kontrollü biçimde dağıtılması, iç mekânların doğal aydınlatma almasını sağlamış ve dış mekânla görsel teması güçlendirmiştir.

Yapının ışık, gölge ve atmosfer açısından sunduğu mekânsal deneyim oldukça etkileyicidir. Render görselleri, gündüz ve akşam saatlerinde yapının ışıkla nasıl etkileşime geçtiğini başarılı şekilde yansıtmaktadır. Gündüz saatlerinde, üst katlardaki geniş açıklıklar sayesinde iç mekânlar bol doğal ışık almakta, ferah ve aydınlık bir ortam oluşmaktadır. Alt kotlarda ise yapının eğime gömülmesi sayesinde doğrudan güneş ışığından korunarak ılıman bir iklimlendirme sağlanmıştır. Bu durum, pasif iklimlendirme açısından olumlu bir çözümdür.

Akşam saatlerinde ise yapı formu, dramatik bir ışık-gölge oyununa olanak tanımaktadır. Kemerli boşluklar ve köprü benzeri yapısal elemanlar, gün batımı ışığıyla güçlü birer silüet hâline gelerek mekâna simgesel bir derinlik kazandırmaktadır. Yapı, gün ışığıyla farklı zamanlarda farklı bir atmosfer sunmaktadır (Şekil 30).

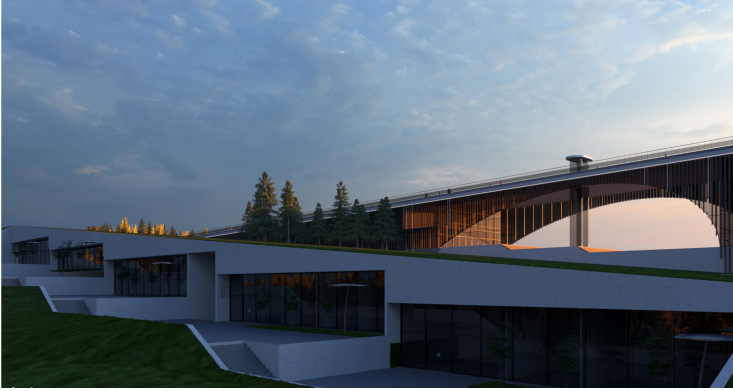

Şekil 30. Proje görseli

Erişilebilirlik ve kullanıcı deneyimi açısından proje genel olarak olumlu bir izlenim bırakmaktadır. Rampalı geçişler ve geniş açıklıklı girişler, engelli bireyler için geçiş kolaylığı sağlamaktadır. Ana aks boyunca kurgulanan yürüyüş yolları, oturma alanları ve geniş sirkülasyon hacimleri, kullanıcı konforunu artırmakta ve dolaşımı desteklemektedir. Özellikle açık alanlarda yönlendirme elemanları, dokunsal zemin şeritleri, yön tabelaları ya da renk kodları gibi erişilebilirlik bileşenleri görünmemektedir. Bu ölçekte bir projede evrensel tasarım kriterlerinin mutlaka detaylandırılması gerekmektedir. Görme engelliler için zemin takip şeritleri, yaşlı bireyler için dinlenme banklarının sıklığı gibi kullanıcı merkezli tasarım detayları planlamaya dahil edilmelidir.

Peyzaj ile yapı arasındaki ilişki, proje bütünlüğü açısından oldukça önemlidir. Tatil köyü gibi açık alan deneyimi yoğun olan yapılarda, peyzaj organizasyonu sadece estetik değil, işlevsel olarak da kullanıcıyı destekleyen bir unsur olmalıdır. Bu projede, yapıların topografyaya uyumlu biçimde yerleştirilmesi görsel süreklilik sağlamış, aynı zamanda iklimsel sürdürülebilirlik açısından da olumlu bir katkı sunmuştur. Geniş çim alanlar, meydanlaşmalar ve yarı açık oturma alanları başarılı şekilde organize edilmiştir.

Ölçeklendirme açısından bakıldığında, yapı genelde doğru orantıda çalışılmıştır. Kemerli açıklıklar ve köprü benzeri formlar, güçlü bir mimari etki yaratmakta; yapıyı simgesel bir düzleme taşımaktadır (Şekil 31). Yapı aynı anda hem kamusal hem bireysel kullanıma olanak sağlayacak biçimde kurgulanmış, bu da mekânsal esneklik kazandırmıştır. Ancak, bazı kemerli boşluklar kullanıcı açısından baskılayıcı ölçüde büyük algılanabilir. İnsan ölçeğine uygun olarak kütle geçişlerinin daha yumuşak hâle getirilmesi veya ara mekânlarla dengelenmesi önerilmektedir.

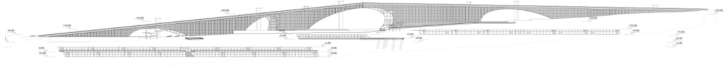
Şekil 31. Proje görseli

Dolaşım alanlarında ise boşluk oranları iyi dengelenmiştir. Koridorlar, avlular ve geçişler ne çok sıkışık ne de fazla yayvandır. Bu da hem yönlenmeyi kolaylaştırmakta hem de mekânlar arası geçirgenliği desteklemektedir. Sonuç olarak, projenin cephe dili, erişilebilirlik ve peyzaj ilişkisi başarılı temeller üzerine oturmaktadır.

Yapı kütesinin silüet etkisi oldukça güçlüdür. Kuzey, kuzeydoğu ve kuzeybatı yönlerinde, yapının simetrik ve modüler yapısı net şekilde görülmektedir (Şekil 32). Düşey cephe elemanları yapı cephesinde ritmik bir dil oluşturmuş, bu da cepheye hem derinlik hem hareket kazandırmıştır.

Şekil 32. Kuzeybatı silüeti

Şekil 33. Kuzeydoğu silüeti

Ancak, görünüşlerde bazı cephe bölümlerinde tekrara düşme riski mevcuttur (Şekil 33). Düşey çizgisel modülasyonun sürekli aynı formda tekrar etmesi, zamanla monoton bir cephe algısı oluşturabilir. Bu durumu engellemek için malzeme geçişleri, renk değişimleri ya da derinlik kazandırıcı girinti-çıkıntılar önerilebilir.

Tatil köyü gibi kullanıcı odaklı ve sakin bir mekân öneren bir projede, insanla doğrudan temas kuran, daha sıcak ve davetkâr ölçeklerin varlığı önemlidir. Bu nedenle, projede büyük hacimli boşlukların yanı sıra kullanıcıyı içine alan, kontrollü ve daha mahrem alanlara da yer verilmesi önerilmektedir.

ATIL KONTEYNERLERİN YENİDEN KULLANIMI...

Tasarım: İsmail Barış BEKDAŞ

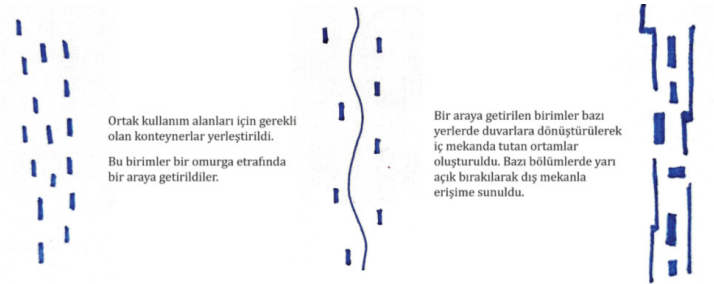
Bu proje, çağdaş mimarlıkta giderek daha fazla önem kazanan sürdürülebilirlik kavramını, atıl durumda bulunan konteyner yapılar üzerinden kurgulayan çevre odaklı bir yaklaşımı temsil etmektedir. Projenin temel fikri, yıllarca taşımacılıkta kullanıldıktan sonra ekonomik ömrünü tamamlayan konteynerlerin, tatil köyü birimleri olarak yeniden işlevlendirilmesi üzerine kurulmuştur. Bu yaklaşım hem ekonomik kaynakların verimli kullanılması hem de çevresel etkilerin azaltılması açısından oldukça isabetli görünmektedir.

Bu tür bir yeniden kullanım modeli, mimarlıkta yalnızca yeni yapılar üretmektense, mevcut olanı dönüştürerek “yeniden üretmek” fikrini ön plana çıkarmaktadır. Konteynerlerin yaklaşık 10-15 yıllık hizmet ömrü boyunca farklı coğrafyalarda

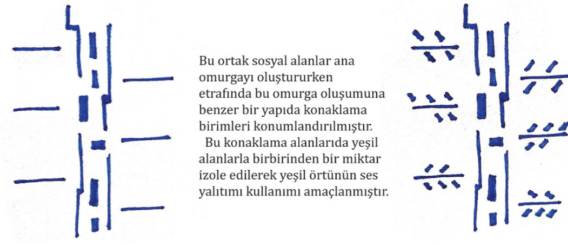
işlev gördükten sonra sabitlenerek barınma birimi haline getirilmesi, dönüşüm mimarlığına örnek oluşturabilecek bir pratiktir. Ancak bu dönüşüm sürecinin fiziksel detaylarının projenin görsel paftalarında eksik bırakıldığı görülmektedir.

Projede kullanılan konteynerlerin Zonguldak Limanı'ndan temin edilerek Karabük iline demiryolu yoluyla taşınacağı belirtilmiştir. Bu karar, çevresel etkilerin azaltılması açısından stratejik bir yaklaşımı temsil etmektedir. Özellikle karayolu yerine demiryolu tercih edilmesi, daha düşük karbon emisyonu, daha az enerji tüketimi ve daha ekonomik taşımacılık imkânı sağlamaktadır. Ayrıca bu yöntem, malzeme lojistiğinde sürdürülebilirlik ilkelerine bağlı kalındığını göstermektedir.

Vaziyet planı oldukça sistematik ve modüler bir anlayışla hazırlanmıştır. Modüler, doğrusal ve ortogonal bir sistematığın benimsendiği görülmektedir. Yapılar, belirli bir ızgara sistemi üzerinden organize edilmiş ve ortada bir kamusal omurga kurgulanmıştır. Bu omurga boyunca sıralanan sosyal alanlar, yeme-içme birimleri, toplanma alanları veya gölgelikli oturma yerleri gibi birimler hem görsel olarak hem de işlevsel olarak merkezi bir rol üstlenmiştir. Alan yerleşiminde net bir ana eksen tanımlanmış ve bu eksen etrafında hem konut birimleri hem de sosyal alanlar planlanmıştır (Şekil 34, 35). Bu tür bir hiyerarşik kurgu, kullanıcıya yön bulma kolaylığı ve mekânsal algı açısından olumlu katkılar sağlamaktadır (Şekil 36).

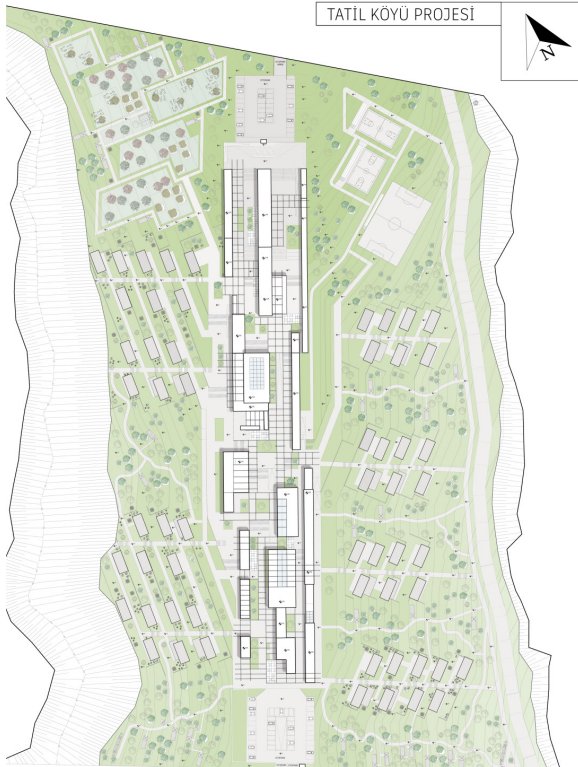

Şekil 34. Yapılaşma kurgusu

Şekil 35. Yapılaşma kurgusu

Konut birimlerinin bu sosyal eksenin etrafına yayılması, kullanıcılar arası iletişimi destekleyici ve güvenli bir mahalle duygusu oluşturan bir yerleşim kurgusudur. Yerleşim planı net, ulaşılabilir ve yürünebilirlik açısından olumlu görülmüştür. Ayrıca ortak alanların çevresine yapılan yeşil tampon bölgeler ile mahremiyet ve açıklık dengesi sağlanmıştır (Şekil 37).

Şekil 36. Vaziyet planı

Şekil 37. Proje genel yerleşim görseli

Tatil köyü kapsamında hazırlanan planlar, konaklama tipleri, kesit ve cephe paftaları üzerinden mimari planlar çok yönlü şekilde incelendiğinde; genel anlamda modüler, sade ve doğayla uyumlu bir yaklaşım benimsendiği görülmektedir. Proje, yatayda yayılan, sosyal alanları merkezine alan, konut birimlerini ise çevreleyen bir yerleşim anlayışıyla şekillenmiştir.

İşlevsellik açısından değerlendirildiğinde, planlar kullanıcı hareketine ve mekânsal ihtiyaçlara göre başarılı bir biçimde düzenlenmiştir. Ana omurga niteliği taşıyan sosyal alanlar –yemek salonu, toplantı alanı gibi– merkezi bir hatta dizilmiş, bu hattın çevresinde ise konaklama birimleri yer almıştır. Kullanıcıların bir mekândan diğerine yönelimi oldukça okunaklı ve akıcıdır. Özellikle -1,00 kot planında otopark ve servis alanlarının kullanıcı akışından ayrıştırılmış olması, işlevsel düzenin doğru bir şekilde kurgulandığını göstermektedir. +8,00 kot planında sosyal kullanımlara ayrılan hacimler (örneğin büyük salon, yemek alanı) mekânsal olarak da geniş ve aydınlık tasarlanmış görünmektedir.

Konaklama birimleri işlevsel anlamda yeterli olmakla birlikte, bazı birimlerde yaşam alanı, yatak bölümü ve mutfak gibi temel işlevlerin birbirine çok yakın çözülmesi kullanıcı konforunu kısıtlayabilir. Ancak farklı konaklama tipleri (1+1,

2+1 vb.) ile bu eksiklik dengelenmiş görünmektedir. Ayrıca tip planların tekrar eden modüllerle kurulması, üretim ve uygulama kolaylığı sağlayacaktır.

Estetik açıdan projenin genel dili sade ve rasyoneldir. Planlardan anlaşıldığı kadarıyla yapı cepheleri açık, ferah ve doğayla ilişki kurabilecek şekilde tasarlanmıştır. Konteyner temelli yapılar kutu formda olsa da cephelerdeki boşluk-doluluk oranları dengeli tutulmuş. Büyük pencere açıklıkları sayesinde iç mekânlarda gün ışığı ve dış mekânla görsel temas mümkün kılınmıştır. Bununla birlikte, bu açıklıkların güneş kontrolünü sağlayacak gölgeleme elemanlarıyla nasıl destekleneceği belirtilmemiştir. Pasif sistemlere dair estetik bir katkı henüz görünmemektedir.

Sürdürülebilirlik boyutunda planlar, özellikle yapı sistemleri ve malzeme yaklaşımı üzerinden güçlü bir mesaj vermektedir. Konteynerlerin yeniden kullanılması, çevre dostu bir yapı anlayışını temsil etmektedir. Ancak planlarda güneş enerjisi kullanımı, yağmur suyu toplama sistemleri veya doğal havalandırma çözümleri gibi çevre dostu sistemlere dair herhangi bir mimari gösterim veya açıklama bulunmamaktadır. Bu yönüyle sürdürülebilirlik yalnızca malzeme bazında kalmış, yapı performansı ölçeğinde detaylandırılmamıştır.

Şekil 38. -1,00 ve +8,00 kotu planları

Engelli erişimi açısından planlarda rampa, asansör, engelsiz tuvalet gibi detayların bulunması beklenir. Ancak mevcut paftada bu tür erişim çözümleri açık bir şekilde işaretlenmemiştir.

+8,00 ve -1,00 kotları arasında ciddi kot farkları mevcutken, bu geçişin dikey sirkülasyonla nasıl çözüldüğü belirsizdir. Konaklama birimlerinde ve kamusal alanlarda evrensel tasarım ilkelerine uygunluk için bu çözümlerin sembollerle ya da detaylarla belirtilmesi gerekmektedir.

Araziye uyum açısından proje genel olarak olumlu bir izlenim vermektedir. Planlarda kot farklarına göre yerleşim yapılmış, +8,00 ve -1,00 kotlar arasında fonksiyonlar dağıtılmıştır. Bu durum eğimli araziyle bütünleşmeyi kolaylaştırmaktadır. Yapılar genellikle doğal eğimi takip eder biçimde konumlandırılmıştır (Şekil 38).

Şekil 39. 2, 3 ve 6 kişilik konaklama birimi planları

Proje kapsamında sunulan 6 kişilik, 3 kişilik ve 2 kişilik konaklama birimleri, modüler bir mimari anlayışla tasarlanmış ve tatil köyü kullanım senaryosuna uygun çözümler üretmeyi amaçlamıştır (Şekil 39). Her bir plan, farklı kullanıcı tipolojilerine hitap edecek şekilde çeşitlendirilmiş ve kompakt, işlevsel çözümler üzerinde yoğunlaşmıştır.

6 kişilik konaklama birimi iki katlı olarak tasarlanmıştır. Alt katta oturma alanı, açık mutfak ve bir banyo yer alırken; üst katta iki yatak odası ve ikinci bir banyo bulunmaktadır. Plan organizasyonu sosyal ve özel alanların dikey olarak ayrılması sayesinde oldukça başarılıdır. Alt kat, kullanıcıların birlikte vakit geçirebileceği açık bir sosyal alan olarak

kurgulanmış; üst kat ise daha mahrem alanlara ayrılmıştır. İki banyo kullanımı kalabalık kullanıcı grubunun ihtiyaçlarını karşılamak açısından yerindedir. Ancak bu birimde depolama alanlarının belirtilmemiş olması, uzun süreli konaklamalarda pratik kullanım açısından eksiklik yaratabilir. Aynı şekilde, iki katlı oluşu nedeniyle bu birimin engelli kullanıcılar açısından erişilebilir olmadığı da göz önünde bulundurulmalıdır.

2 kişilik konaklama birimi, simetrik iki bağımsız bir üniteden oluşur. Her bir birim içerisinde küçük bir oturma alanı, yatak bölümü, mutfak ve banyo yer almaktadır. Plan son derece kompakt ve minimum alanda temel yaşam işlevlerini sağlayacak şekilde düzenlenmiştir. Bu çözüm, kısa süreli konaklamalar için oldukça işlevseldir. Ancak yaşam alanı ile yatak alanı arasında net bir ayrım olmaması, uzun süreli konaklamalarda kullanıcı konforunu sınırlayabilir. Aynı zamanda havalandırma ve doğal ışık alma kapasitesi bu kadar kompakt bir yapıda sınırlı kalabilir.

3 kişilik konaklama birimi ise daha dengeli bir çözüm sunmaktadır. İçerisinde iki ayrı yatak odası, bir oturma alanı, mutfak ve banyo yer almaktadır (Şekil 39). Yatak odalarının biri çift kişilik, diğeri ise tek kişilik olacak şekilde düzenlenmiş ve bu durum farklı kullanıcı grupları (örneğin küçük aileler veya arkadaş grupları) için işlevsel bir seçenek sunmaktadır. Yaşam alanı merkezi bir konumda yer aldığı için tüm kullanıcıların ortak kullanımına uygundur. Ancak bu birimde yalnızca tek bir banyonun bulunması, bazı durumlarda yetersiz kalabilir. Diğer birimlerde olduğu gibi burada da depolama alanlarına dair herhangi bir detay verilmemiştir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, üç plan da sade, anlaşılır ve uygulanabilir çözümler sunmaktadır. Modüler mimari yaklaşımı sayesinde yapıların üretimi ve sahada kurulumu kolaylaştırılmıştır. Her birimin kullanım amacına uygun olarak farklılaştırılması, tasarımın esnekliğini artırmaktadır. Ancak tüm birimlerde dikkat çeken ortak eksiklikler arasında dolap ve depolama alanlarının net şekilde belirtilmemesi, doğal

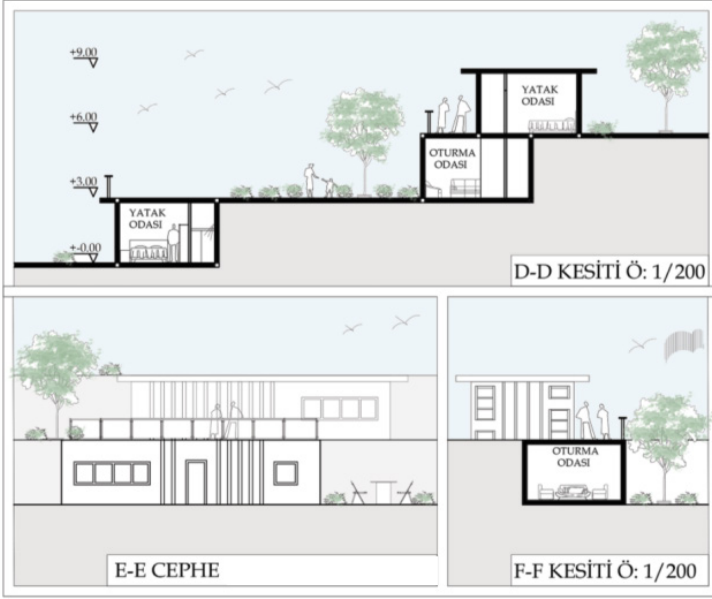
havalandırma ve ışık alma düzeneklerinin mimari olarak gösterilmemiş olması, pasif iklimlendirme unsurlarının entegre edilmemesi ve evrensel tasarım ilkelerine dayalı erişilebilirlik çözümlerinin eksikliği yer almaktadır. Bu eksiklikler giderildiğinde, konaklama birimleri hem kullanıcı konforu hem de sürdürülebilirlik açısından çok daha güçlü bir yapı ortaya koyacaktır.

D-D kesiti konut birimlerinin eğimli arazideki yerleşimini ve iç mekânlar arası kot ilişkisini net biçimde ortaya koymaktadır (Şekil 40). Kesitte, biri zemin kotunda yer alan bir yatak odası ve bir üst kottaki oturma odası ile üst katta yer alan ikinci bir yatak odası görünmektedir. Yapılar arazi eğimine göre kademeli olarak yerleştirilmiş ve bu sayede doğaya minimum müdahale edilmiştir. Ayrıca her birim arasında bırakılan boşluklar sayesinde hem doğal havalandırma hem de ışık alma olanakları artırılmıştır.

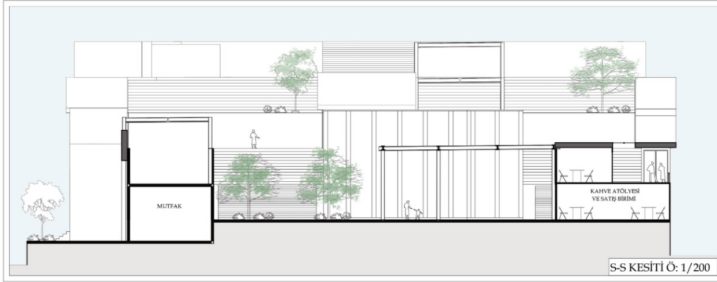
Burada dikkat çeken önemli bir mimari karar, yapılar arasında kalan boşluğun teras olarak değerlendirilmesidir. Bu teras alanı hem kullanıcıya dış mekânda nitelikli bir yaşam alanı sunmakta hem de manzara ile görsel ilişki kurmasına olanak vermektedir. Topografya ile uyum, mekânsal çeşitlilik ve açık alan entegrasyonu açısından başarılı bir çözüm sunulmuştur.

E-E cephesi, yapının dış kabuğuna dair estetik yaklaşımı yansıtır. Cephede sade, yatayda dengeli bir açıklık-doluluk düzeni tercih edilmiştir. Pencerelemin konumu simetrik değilse bile denge gözetilerek dağıtılmış ve hareketli bir görünüm elde edilmiştir. Cephede ahşap veya benzeri doğal malzeme kullanıldığı izlenimi veren çizgisel kaplama elemanları dikkat çekmektedir.

Balkon/teraz gibi yarı açık alanlara yer verilmesi hem sosyal hem de estetik açıdan zenginlik katmaktadır. Ayrıca farklı kullanıcı senaryolarına hizmet eden bu tür alanlar, iç ve dış mekân arasındaki sınırı yumuşatarak yapıya geçirgenlik hissi kazandırmaktadır.

Şekil 40. D-D, F-F kesitleri ve E-E cephesi

Şekil 41. S-S kesiti

F-F kesiti, tekil bir modülün – muhtemelen bir konaklama biriminin – zeminle kurduğu ilişkiyi detaylandırmaktadır. Oturma odası, zeminden bir miktar aşağıda konumlanmış gibi görünmekte ve bu durum hem mahremiyet sağlar hem de çevre ile olan bağın kontrollü kurulmasına imkân tanır. Bu çözüm, yapının eğime oturma stratejisiyle uyumludur.

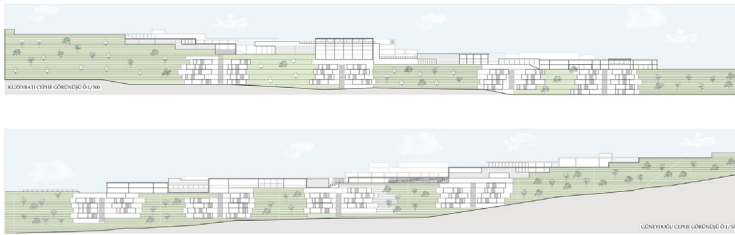
Ancak dikkat edilmesi gereken bir nokta, zemin altına yerleştirilen alanların doğal aydınlatma ve havalandırma

açısından dezavantajlı duruma düşebilme riskidir. Bu nedenle bu tür hacimlerin geniş pencere açıklıkları veya ışıklıklarla desteklenmiş olması önemlidir.

S-S kesiti, daha büyük ölçekli sosyal alanları kapsayan bir bölüm kesitidir ve mimari kurgunun bütüncül yapısını daha net bir biçimde ortaya koyar (Şekil 41). Kesitte, mutfak birimi, kahve atölyesi ve satış alanı gibi işlevler yer almakta; bu birimler arasındaki geçiş alanları ise açık veya yarı açık geçitler olarak çözülmüştür. Böylece kapalı hacimlerin arasında hem hava hem de kullanıcı akışı açısından geçirgenlik sağlanmıştır.

Kesitteki önemli mimari karar, yapıların yatay düzlemde değil, kademeli olarak yükselmesi ve her kot farkının bir teras dönüşmesidir. Bu sayede çatı kullanımları aktif hale getirilmiş ve yapılar yalnızca barınma birimi değil, açık yaşam alanı sunan birimler olarak da değerlendirilmiştir. Teras alanlarında görülen ağaçlar ve bitkilendirme elemanları, projenin peyzajla bütünleşik bir yaşam alanı sunmayı hedeflediğini göstermektedir.

Cephede ise düşey elemanlarla (örneğin dikey ahşap paneller) gölgeleme veya estetik derinlik yaratılması hedeflenmiştir. Bu hem görsel kaliteyi artırır hem de gün ışığını filtreleyerek iç mekânda konfor koşullarını iyileştirebilir.

Şekil 42. Kuzeybatı ve güneydoğu görünüşleri

Şekil 42 projeye ait kuzeybatı ve güneydoğu cephe görünüşlerini göstermektedir. Bu tür geniş perspektifli cephe çizimleri, yapı grubunun araziyle kurduğu ilişkiyi, silüet etkisini ve topografya üzerindeki yayılımını anlamak açısından oldukça değerlidir.

Kesitler ve cephe görünüşleri, projenin hem işlevsel hem de topografik ve estetik açıdan güçlü bir mimari kurgu üzerine inşa edildiğini ortaya koymaktadır. Yapılar doğayla yarışmak yerine, araziye uyum sağlayarak yükselmekte; bu sayede hem görsel olarak hem de çevresel sürdürülebilirlik açısından daha nitelikli bir yerleşim önerilmektedir.

Yapıların yayılımı yatay doğrultudadır ve bu, tatil köyü ölçeğinde doğru bir tercihtir. Hem manzara ilişkisini güçlendirmekte hem de birimlerin birbirinin önünü kapatmaması sağlanmaktadır. Cephede baskın bir yükseklik yoktur; aksine yapı kütleleri alçak tutulmuş ve yerle bütünleşen bir tasarım anlayışı ön plandadır. Bu durum, yapının doğayla rekabet etmeyen, sade ama işlevsel bir kimlik taşımasını sağlamaktadır.

Cephe düzeninde modüler tekrarlar dikkat çeker. Konteyner sistemine dayalı yapı mantığı burada da yansıtılmış ve düzenli bir ritim oluşturulmuştur. Bu ritim hem görsel sadelik sağlar hem de ekonomik ve hızlı üretim için avantaj yaratır. Ancak bu sadelik zaman zaman tekdüzeliğe kayabileceğinden, cephede malzeme çeşitliliği, renk kullanımı veya cephe derinliğiyle zenginleştirilmesi faydalı olabilir. Örneğin gölgeleme elemanları, güneş kırıcılar veya açıklık-doluluk oyunları cepheye hem işlev hem de estetik değer katabilir.

Cephelerde ağaçlar ve peyzaj unsurları da görülmektedir. Bu detaylar, yapının sadece mimari değil aynı zamanda çevresel bir bütünlük içerisinde tasarlandığını gösterir. Özellikle cephelerin önünde yer alan yeşil bantlar, yapı ile doğa arasında bir ara yüz oluşturarak sert geçişleri yumuşatmaktadır. Teras kullanımları ise hem estetik hem de kullanıcı deneyimi açısından olumlu katkılar sunmaktadır. Teraslar manzara, sosyalleşme ve açık hava deneyimi açısından önemli birer mekânsal değer taşımaktadır.

Sonuç olarak, kuzeybatı ve güneydoğu cephe görünüşleri, projenin arazinin doğal eğimini dikkate alarak planlandığını, modüler bir sistem üzerinden sürdürülebilir ve uyumlu bir

mimari dil benimsediğini göstermektedir. Yapılar çevresiyle uyumlu, ölçülü bir mimari duruş sergilemekte, doğal peyzajla bütünleşerek kullanıcıya sade ama nitelikli bir yaşam alanı sunmaktadır.

Şekil 43. Proje genel görünümü (Maket görünüşü)

Proje genel hatlarıyla doğaya saygılı, topografyayla uyumlu, modüler ve işlevsel bir yerleşim önerisidir. Tatil köyü gibi geçici ama nitelikli bir yaşam alanı yaratmak için hem ekolojik hem de mekânsal açıdan dengeli bir yaklaşım benimsenmiştir (Şekil 43). Ana aks boyunca planlanan sosyal alanlar ile çevreye yayılan konaklama birimleri birlikte, topluluk yaşamını destekleyen ancak mahremiyet sağlayan bir mimari kurgu sunar.

KÜLTÜREL MİRAS ve MİMARİ HAFIZA...

Tasarım: Lamia GÜNGÖR

Bu proje, Safranbolu'nun kültürel sürekliliğini çağdaş bir mekânsal kurgu üzerinden yeniden üretmeyi amaçlayan olgun bir kavramsal yaklaşım sunmaktadır. Tatil köyünün

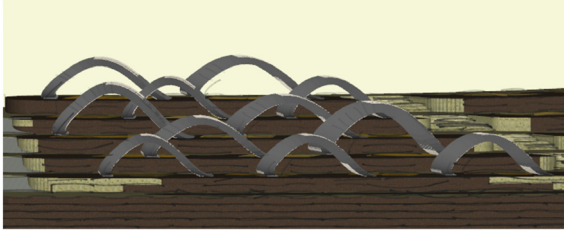
yalnızca bir konaklama alanı olarak değil, kültürel mirasın deneyimlenmesine, aktarılmasına ve yorumlanmasına imkân veren çok katmanlı bir mekân olarak tasarlanması dikkate değer bir güçlü yön olarak öne çıkmaktadır. Proje açıklamasında mimari hafıza, tipolojik süreklilik, yerel malzeme kültürü ve sosyal etkileşim kavramlarının tutarlı biçimde bir araya getirilmesi, kuramsal çerçevenin genel anlamda sağlam bir temele dayandığını göstermektedir. Safranbolu’nun geleneksel taş-ahşap yapı karakteri, kemer kullanımı ve sokak dokusu gibi belirleyici unsurların tasarım düşüncesine referans alınması, kültürel miras-çağdaş gereksinimler arasındaki ilişkinin doğru bir bağlamda ele alındığını ortaya koymaktadır (Şekil 44). Proje, kavramsal temelleri ve niyeti açısından değerli bir yaklaşım sunmakta; Safranbolu’nun tarihsel kimliği ile çağdaş kullanım senaryolarını buluşturma hedefi güçlüdür. Ancak bu kavramsal çerçevenin mimari tasarıma dönüşümünün daha somut, daha sistematik ve daha görünür biçimde ortaya konulması gerekmektedir. Bu yöndeki geliştirmeler, projenin hem bilimsel hem de mimari tutarlılığını belirgin biçimde artıracak; özgün kimliğini daha net biçimde ortaya koyacaktır.

Proje, Safranbolu’nun tarihsel mirasını yalnızca biçimsel bir referans olarak değil, mekânsal organizasyon, strüktürel yaklaşım ve kültürel temsil düzeylerinde yeniden yorumlayan bir tasarım tutumu ortaya koymaktadır. Özellikle, projenin yalnızca bir konaklama alanı değil, sosyal, kültürel ve pedagojik deneyimlere olanak sağlayan bir “keşif merkezi” olarak kurgulanması oldukça değerli bir yaklaşımdır.

Şekil 44. Safranbolu mimari illüstrasyonları

Projede yer alan kemer soyutlamaları ve biçimsel türev diyagramları, tasarımın biçimsel kararlarını kavramsal bir altyapıya dayandığını açıkça göstermektedir (Şekil 45). Geleneksel kemer formunun çizgisel bir soyutlamayla çoğaltılarak yeni bir yapısal ve estetik dil üretilmesi, kültürel mirasın çağdaş bir tasarım diliyle bütünleştirildiğini ifade etmektedir. Bu yaklaşım, projenin kendi özgün karakterini oluşturmasına katkı sağlamaktadır.

Şekil 45. Form eskizleri (üstte) ve soyutlama denemeleri

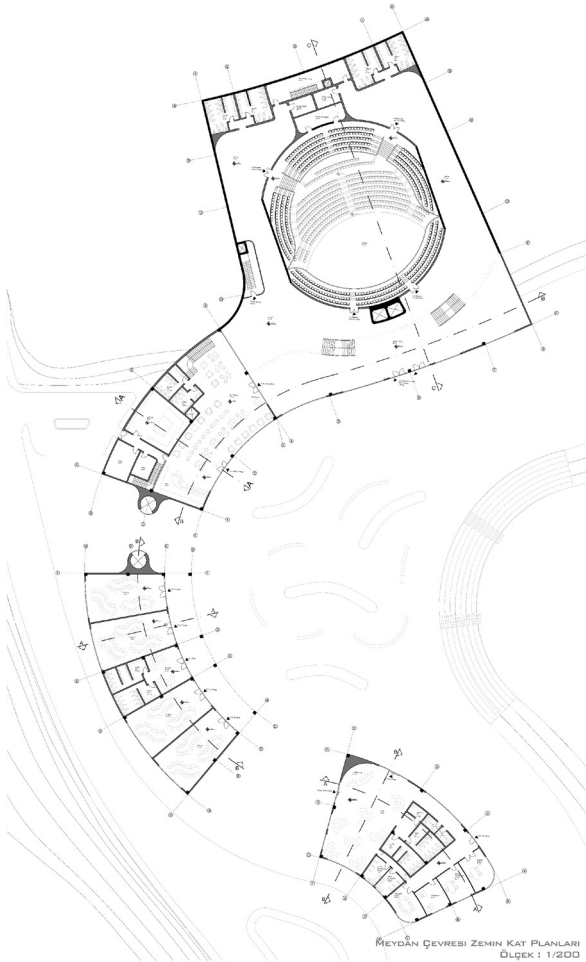
biçimde yerleştirilmiştir. Bu yerleşim biçimi, birbirinin görüşünü kapatmayan, kendi içinde mahremiyet üreten dengeli bir modülasyon yaratmaktadır. Araziye yayılan yollar ve yaya bağlantıları, akışkan bir dolaşım şeması sunmakta; eğimli arazide keskin geometriler yerine organik kıvrımların tercih edilmesi, projenin doğayla bütünleşme iddiasını güçlendirmektedir. Özellikle giriş bölgesinden itibaren ana omurganın kademeli biçimde açılarak sosyal merkezlere ve konaklama alanlarına yönlendirilmesi hem yönlendirme açısından hem de ziyaretçi deneyimi bakımından başarılı bir kurgu ortaya koyar. Servis, otopark ve teknik birimlerin ana yaşam alanlarından alt kotlarda konumlandırılması, fonksiyonel ayrışmayı doğru biçimde çözmekte ve tatil köyünün gündelik yaşamını lojistik yoğunluktan arındırmaktadır. Sosyal merkez, amfi tiyatro ve ortak kullanım alanlarının yerleşimde önemli bir düğüm noktası oluşturduğu görülmektedir. Bu mekânların vaziyet planında açık birer odak yaratması, projenin topluluk oluşturma ve sosyal etkileşim ilkelerini mekânsal olarak desteklemektedir. Ayrıca bu odakların konaklama birimlerine eşit uzaklıkta ve kolay erişilebilir bir konumda olması, tatil köyünün bütüncül bir yaşam alanı olarak kurgulandığını göstermektedir. Planın genelinde boşluk–doluluk dengesi iyi kurulmuş; peyzaj alanları yapıllı çevreyle rekabet etmeyen, aksine akışkan bir bağlayıcı olarak işlev gören bir rol üstlenmektedir. Araziye uyumlu yerleşim stratejisi, dolaşımın akıcılığı, sosyal odakların doğru konumlandırılması ve konaklama birimlerinin ritmik yerleşimi, projeyi hem estetik hem de işlevsel bakımdan tutarlı bir seviyeye taşımaktadır. Tasarımın topografya ile kurduğu ilişki, projenin mekânsal kimliğini belirgin biçimde güçlendirmektedir.

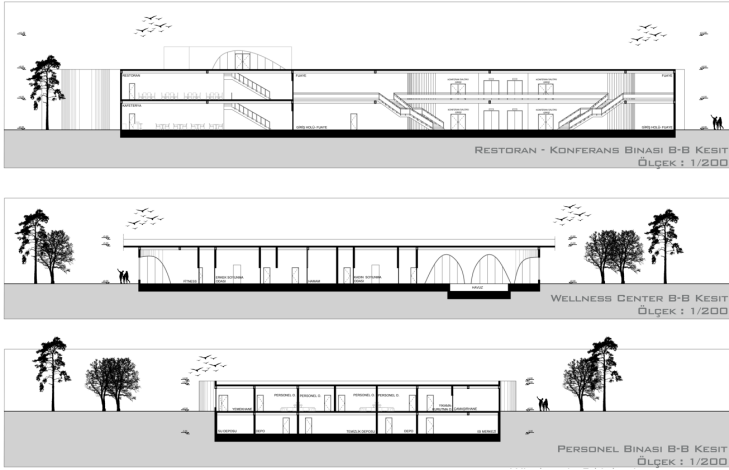
Şekil 47’de verilen plan şeması, proje kapsamında kurgulanan kamusal ve yarı kamusal mekânların oldukça dengeli bir yerleşim mantığıyla düzenlendiğini göstermektedir. Özellikle merkezde güçlü bir odak oluşturan amfi yapısının yerleşimde hem görsel hem de işlevsel bir çekirdek görevi üstlenmesi, planı bütünleyen temel karar olarak öne

çıkılmaktadır. Amfi çevresine yerleştirilmiş birimler, hem eğrisel formlarıyla ana yapıyla uyumlu bir dil kurmakta hem de bu odak alanın çok yönlü kullanılabilirliğini desteklemektedir. Bu da planın genelinde dairesel ve akışkan bir organizasyon yaratmaktadır. Amfinin üst kotlarla ilişkisi, giriş-çıkış düzeni ve çevre birimlere bağlanan akslar, mekânsal sirkülasyonun oldukça net çözüldüğünü göstermektedir. Ziyaretçi akışının karmaşıklaşmasını engelleyen bu çözüm, özellikle yoğun etkinlik kullanımlarında kontrol edilebilir ve yönlendirilebilir bir hareket sistemi üretmektedir. Çevrede konumlandırılan kapalı mekânların eğrisel yerleşimi hem topografya hem de genel mimari dil ile uyumlu bir biçimde doğal bir akış sunmakta; çizgisel mekân örgütlenmesinden uzak durarak daha organik ve insan ölçeğine yakın bir mekânsal kurgu oluşturmaktadır. Plan içindeki fonksiyon dağılımının dengeli olduğu görülmektedir. Birimler, amfiyle rekabet eden kapalı kütleler hâline gelmeden, onu tamamlayıcı işlevler olarak konumlandırılmıştır. Bu yerleşim biçimi, sosyal çekirdeği destekleyen bir çevre dokusu oluşturarak bütüncül bir kullanım senaryosu yaratmaktadır. Ayrıca formların birbirini tekrarlamayan fakat ritmik bir düzen içinde kurgulanması, projeye hem mimari çeşitlilik hem de estetik bir tutarlılık kazandırmaktadır.

Sosyal merkez ve amfi bölgesi projenin önemli bir odak noktasıdır, ancak büyük ölçüde açık alana dayalı bir düzenleme olması özellikle mevsimsel kullanımı sınırlandırabilir. Bu nedenle gölgelik yapılar, rüzgâr kontrolü sağlayan peyzaj elemanları veya yarı açık etkinlik mekânlarının eklenmesi, alanın yıl boyunca daha verimli kullanılmasını sağlar. Böylece projenin toplumsal etkileşime verdiği önem mekânsal açıdan daha sürdürülebilir bir yapıya kavuşmuş olur. Plan kurgusunda boşluk-doluluk ilişkisi dengeli kurulmuş; dolaşım alanları geçirgen ve okunabilir niteliktedir. Yapılar arasında bırakılan açık alanların, kamusal kullanım ve toplu etkinlikler açısından nefes aldırıcı bir rol üstlendiği anlaşılmaktadır. Bu durum, mimari programın gerektirdiği toplumsal etkileşim

düzeyini mekânsal olarak destekleyen önemli bir tasarım kararını yansıtmaktadır. Genel olarak plan hem mimari dil hem de yerleşim organizasyonu açısından güçlü bir uyum sergilemektedir. Amfiyi merkez alan dairesel kurgu, çevredeki birimlerle birlikte ölçek, işlev ve yönlendirme açısından başarılı bir bütün oluşturmakta; proje içinde anlamlı bir kamusal çekirdek yaratmaktadır. Tasarımın akışkan geometrisi hem kullanıcı deneyimini zenginleştiren hem de projenin genel konseptine uygun bir mekânsal süreklilik sağlamaktadır.

Şekil 48. Kesitler

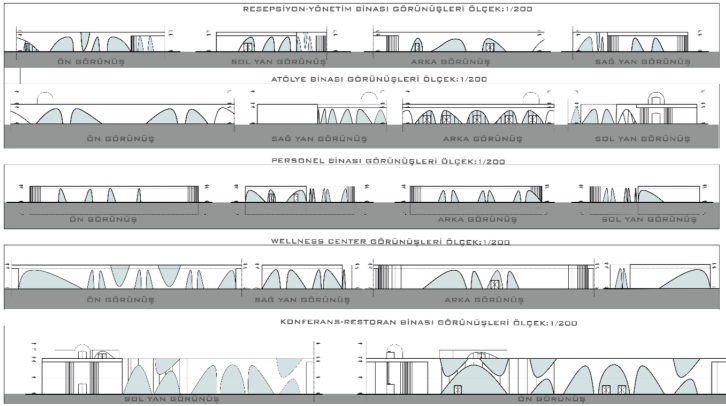
Kesitler, projenin kütle organizasyonu, strüktürel yaklaşımı ve mekânların içsel hiyerarşisi açısından oldukça açıklayıcı ve tutarlı bir mimari dili yansıtmaktadır. Her üç yapıda da arazinin eğimine uyum sağlayan bir kütle yerleşim stratejisinin benimsendiği görülmekte, bu da hem yapılar arası ölçek ilişkisini dengeli kılmakta hem de projeyi yerle uyumlu bir mimari yaklaşıma taşımaktadır (Şekil 48).

Restoran-konferans binasına ait kesit, özellikle iç mekân hacimlerinin düşey düzlemde nasıl çalıştığını net bir biçimde göstermektedir. Geniş açıklıklar, yüksek tavanlı salonlar ve kot farklarıyla oluşturulan iç mekân sürekliliği, kamusal yapı niteliğini güçlendiren bir mekânsal açıklık sunmaktadır. Merdivenlerin iki yana açılarak mekânsal akışı yönlendirmesi hem fonksiyonel hem görsel açıdan başarılı bir organizasyon kararıdır. Bu yapı özelinde strüktürel netlik ve mekânsal açıklık, kesitte açıkça okunabilmektedir.

Wellness Center kesiti, kemer formunun yapının kimliğine nasıl entegre edildiğini göstermek açısından etkili bir sunum ortaya koymaktadır. Kemerlerin hem yapısal hem atmosferik bir öge olarak iç mekâna dahil edilmesi, projenin genel konseptiyle uyumlu bir yorumdur. Kesitteki düşey oranlar, kullanıcı

ölçeğini zorlamayan, sakin ve kontrollü bir mekânsal atmosfer önerdiğini göstermektedir. Bu yapı, strüktür ve mekân ilişkisinin en sade ama karakteristik çözümlerinden birini sunmaktadır. Wellness Center yapısı, kesitlerinde görüldüğü üzere dingin bir iç mekân atmosferi vaat etmektedir; yine de iç-dış ilişkisini güçlendirmek projenin bu birimini daha etkileyici kılabilir. Su öğeleri, sessiz avlular veya kontrollü manzara açıklıklarıyla bu yapının çevreyle kurduğu bağ derinleştirilebilir. Bu hamle, yapının programına uygun olarak kullanıcıda daha güçlü bir iyileşme ve yenilenme hissi oluşturacaktır.

Personel binası kesiti ise daha rasyonel ve kompakt bir mekânsal kurguya işaret etmektedir. Bu durum fonksiyon gereği uygun bir tercihtir; birimlerin düzgün bir ızgara sistemi içinde çözülmesi hem inşa edilebilirlik hem de kullanım kolaylığı açısından avantaj sağlar. Kesit, mekânların yeterli ışık almasına olanak veren açıklık düzeni sayesinde personel alanlarının niteliksiz bir arka plan mekânı olmaktan çıkarıldığını göstermektedir. Yapının topografyaya kısmi gömülmesi ise hem enerji etkinliği hem de görsel bütünlük açısından olumlu bir karardır. Yapılar farklı işlevlere sahip olsalar da kesitlerde okunan düşey oranlar, strüktürel açıklıklar ve mekânsal karakterler arasında bütüncül bir dil birliği bulunmaktadır. Bu yaklaşım, projeyi yalnızca tek tek binaların toplamı olmaktan çıkarıp, mimari bir kompozisyon olarak okunabilir hâle getirmektedir.

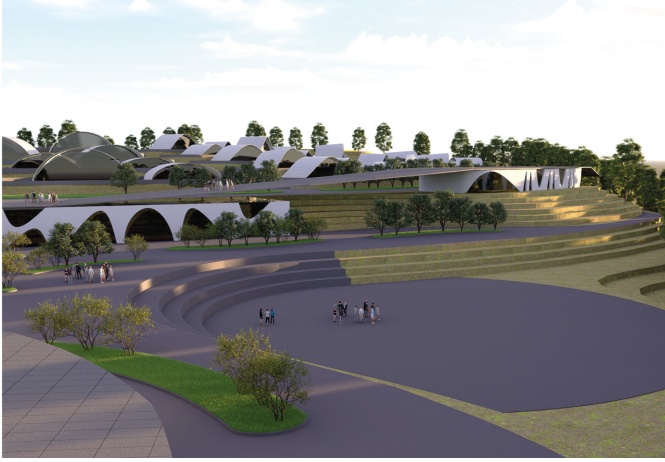

Şekil 49. Görünüşler

Şekil 49’da sunulan görünüşler ile, projenin tüm yapı ölçeklerinde tutarlı ve bütüncül bir mimari dil oluşturma çabasını oldukça başarılı biçimde ortaya koymaktadır. En dikkat çekici unsur, farklı işlevlerdeki binaların kütle organizasyonlarının sade ve yatay bir karaktere sahip olması, buna karşılık cephelerde kullanılan kemer soyutlamalarının tüm yapılara ortak bir kimlik kazandırmasıdır. Bu yaklaşım, projeyi dağınık bir yapı topluluğu olmaktan çıkarıp, bütüncül bir yerleşke mimarisi hâline getirmektedir.

Cephelerdeki ritmik kemer formları, arazinin doğal dalgalanmalarını çağrıştıran yumuşak bir silüet etkisi yaratmakta; bu sayede yapı-peyzaj ilişkisi yalnızca yatay düzlemde değil, düşeyde de dengeli bir harmoni ortaya koymaktadır. Farklı yüksekliklerde ve aralıklarda kullanılan kemer soyutlamaları, cephelerin durağanlığını kırarak dinamik bir ifade sunmakta ancak bunu abartmadan, yalınlık prensibini koruyarak yapmaktadır (Şekil 50). Bu durum özellikle wellness center ve resepsiyon-yönetim binası görünüşlerinde belirgin biçimde hissedilmektedir. Proje, güçlü bir kavramsal zemine ve tutarlı bir mimari dile sahip olsa da, belirli yönleri geliştirildiğinde hem mimari bütünlüğü hem de kullanıcı deneyimi çok daha nitelikli bir seviyeye taşınabilir. Öncelikle, projeye karakterini veren kemer soyutlamaları estetik açıdan

etkileyici olmakla birlikte bazı yapıların cephelerinde yalnızca bir görsel motif olarak kalmaktadır. Bu elemanların gölgelik, yarı açık mekân geçişi veya iklimsel kontrol sağlayan işlevsel bileşenlere dönüştürülmesi hem cepheyi zenginleştirir hem de kullanıcıya doğrudan katkı sunar. Bu yaklaşım, projenin kültürel referanslarını daha güçlü bir mekânsal deneyime dönüştürme potansiyeli taşımaktadır.

Şekil 50. Tasarıma ait görsel

Görünüşlerin genelinde, kütlelerin yere oturmasının ağırlaşmaması için cephe çizgilerinin çoğunlukla yatay tutulduğu, kemer formunun ise daha çok boşlukta bir ritim oluşturmak amacıyla kullanıldığı görülmektedir. Bu, topografyayla bütünleşen bir mimari dil üretmek bakımından yerinde bir tercihtir. Yapıların çevre silüetini domine etmeyen bu duruşu, tatil köyünün doğayla bütünleşik bir deneyim sunma iddiasıyla uyumludur. Personel binası gibi daha rasyonel işlevli yapılarda bile kemer ritminin korunması, tüm yapılar arasında estetik bir birliktelik yaratılmasını sağlamaktadır. Buna karşılık bu binaların ölçekleri daha kontrollü tutulmuş; bu sayede ana birimler olan amfi, resepsiyon ve wellness gibi yapılar ön plana çıkmaktadır. Bu hiyerarşik düzen, projede işlevle biçim arasındaki ilişkinin doğru kurulduğunu göstermektedir.

Konferans–restoran binasının görünüşlerinde, yatay kütlenin ortasında yükselen kemer bünyeleri ve düşey vurgular, yapının diğer birimlere göre daha simgesel bir rol üstlendiğini işaret etmektedir. Bu durum, büyük kitleli kamusal yapılar için beklenen bir mekânsal güç ifadesidir ve görünüşlerde dengeli bir biçimde yansıtılmıştır. Tüm cephelerde okunan sade, yatay ve peyzajla uyumlu dil, projeyi hem çağdaş hem de kültürel referanslarını taşıyan bir mimari kompozisyon hâline getirmektedir.

Genel olarak, proje hem kavramsal derinliği hem mimari tutarlılığı hem de yerle uyumlu yaklaşımı ile dengeli ve güçlü bir tasarım olarak değerlendirilebilir. Kültürel referansları çağdaş bir yoruma dönüştürme başarısı, topografya ile kurulan ilişki, ortak bir cephe dili yaratma becerisi ve mekân organizasyonundaki açıklık projeyi olgun bir seviyeye taşımaktadır. Bunun sonucunda ortaya çıkan çalışma, Safranbolu’nun kültürel belleğini geleceğe taşıyan, kullanıcı deneyimini merkeze alan, bütüncül bir tatil köyü tasarımı olarak öne çıkmaktadır.

DOĞAYLA ETKİLEŞİM...

Tasarım: Barış KUZUAHMETOĞLU

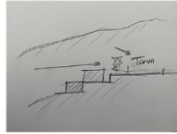
Safranbolu’da tarihi dokusunu koruyabilmiş olarak günümüze kadar gelen eski bir Rum köyü olan Yazıköy’ de tatil köyü projesinin ilk çıkış noktasını doğayla etkileşim teması oluşturmuştur. Yazıköy, mevcut doğası içinde, küçük ölçekli yapıları barındıran, insan ölçeğinde doğayla bütünleşmiş ve yoğun yapılaşmaya maruz kalmamış bir bölgedir (Şekil 51). Bu proje bu kavrayıştan hareketle yola çıkmıştır ve tasarım kararının ilk çıkış noktasını doğayı temel alan, onunla etkileşim içinde bulunan bir yaklaşımla oluşturmuştur. Böylelikle, mevcut bağlama uyumlu bir biçimde tasarım fikrini geliştirmiştir.

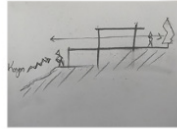
Şekil 51. Proje alanı ve bağlamı

Tasarımın ilk aşamasında arazi bağlamına uygun olarak kademeli bir yerleşim planı uygulanmıştır. Böylece doğal eğimden faydalanılmış ve küçük ölçekli tekil konaklama yapıları manzaraya hâkim konumda manzara ile iç içe olacak şekilde yerleştirilmiştir (Şekil 52).

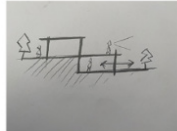
DOĞAL ARAZİ

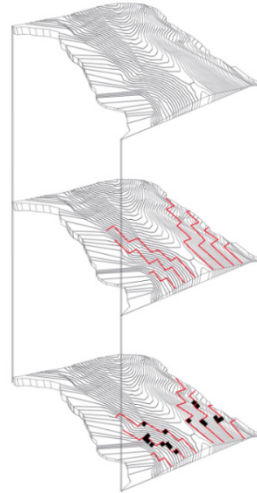
KONUT BÖLGESİNDE
KADEMELİ YERLEŞİM

MANZARA YÖNÜNDE
DOĞAYLA İÇ İÇE
ETKİLEŞİM

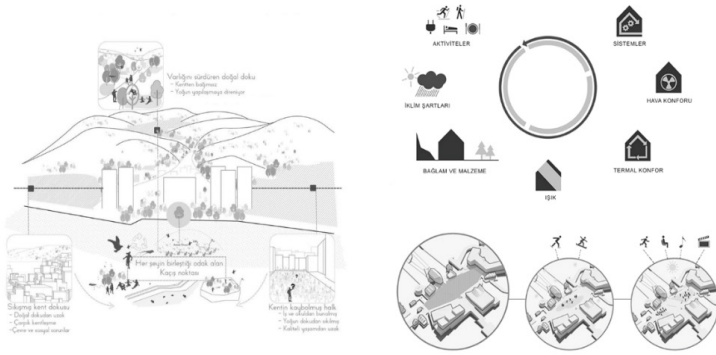

OLUŞUM
DİYAGRAMI

Şekil 52. Araziye yerleşim

Doğal verilerin kullanılmasının yanında projenin şekillenmesinde etken olan diğer faktörler; yerel malzemenin kullanımı, termal konforun sağlanması, doğal ışığın yeterince kullanımı ve çeşitli aktivitelerin yapılabilmesine olanak tanıyan alanların sağlanması olmuştur (Şekil 53). Tüm bu tasarım verileri projeye girdi olarak eklenirken, yoğun yapılaşmaya karşıt tutum devam ettirilmiş ve kentin sıkışık dokusundan uzak bir yaklaşımla tasarım kararları verilmiştir (Şekil 54).

Şekil 53. Tasarım kararlarını etkileyen faktörler

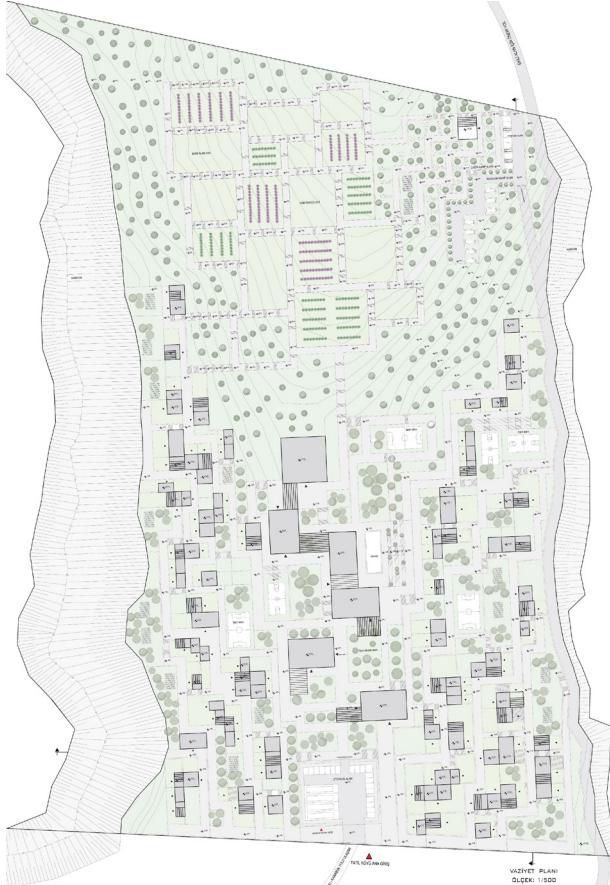

Şekil 54. Doğayla etkileşimli tasarım kararları

Projenin vaziyet planı ölçeğindeki tasarım kararlarına bakıldığında, tasarım alanına ana giriş noktasının Kastamonu-Karabük yolu aksı üzerinden sağlandığı görülmektedir. Arazinin mevcut eğiminden yararlanılarak yer altında kapalı otopark bölümü oluşturulmuştur. Böylece, doğayla bütünleşmeyi hedefleyen tasarım fikri kuvvetlendirilmiştir. Kapalı otopark

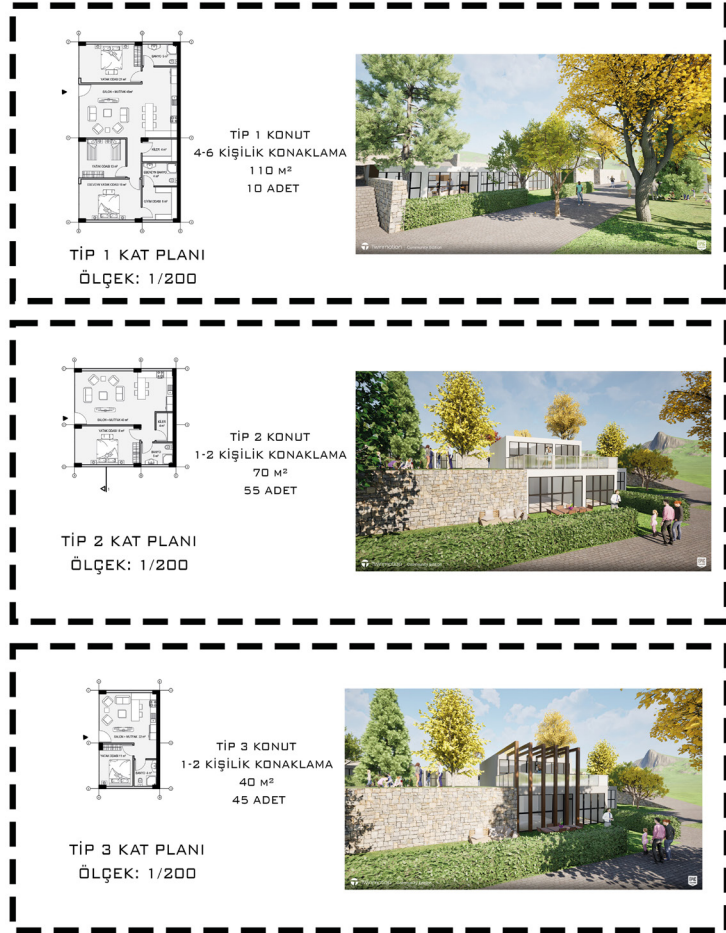
haricinde tur otobüsleri ve diğer araçlar için açık otopark bölümü de tasarlanmıştır.

Tasarım fikri vaziyet planı yerleşiminde üç ana lineer aks üzerinde oluşturulmuştur ve bu üç ana yerleşim aksı eğimlere yerleştirilerek kademeli bir biçimde planlanmıştır. Lineer aksların üzerinde ağırlıklı olarak konaklama birimleri yerleştirilmiştir. Aksların bitim noktalarında ise hobi bahçeleri, rekreasyon ve yürüyüş alanları, çadır-karavan kamp alanı noktaları bulunmaktadır. Ayrıca konaklama birimlerinin ortak noktalarında da altı adet spor sahası ve yüzme havuzu alanı tasarlanmıştır (Şekil 55).

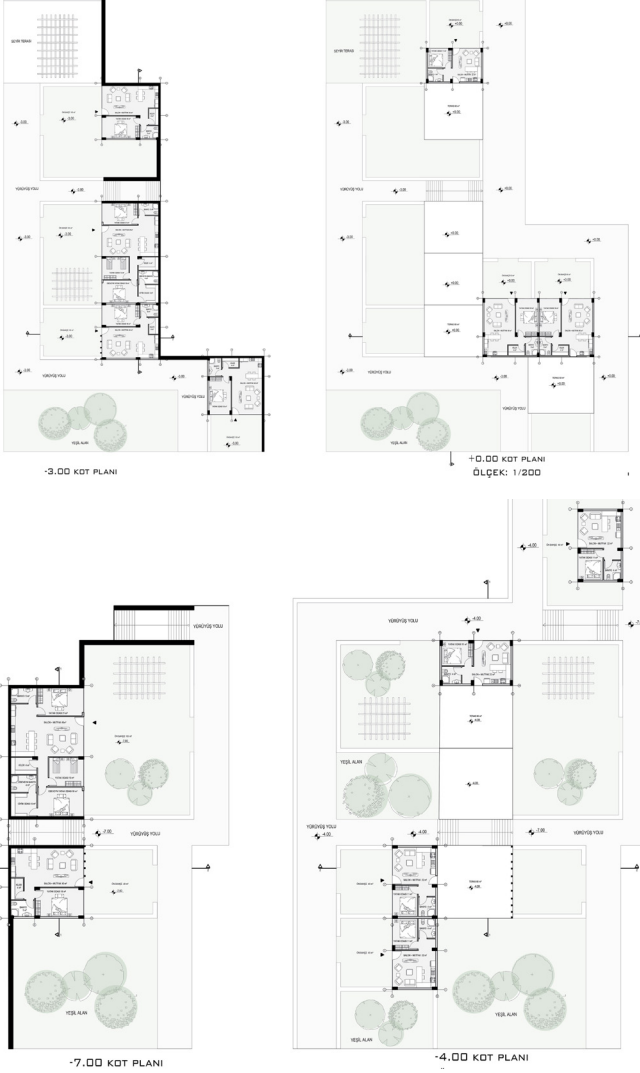

Şekil 55. Vaziyet planı

Projede tekil ve küçük ölçekli olarak tasarlanan konaklama birimleri üç ayrı tip olarak ele alınmıştır. Tip-1 konaklama birimi 110 m² olup vaziyet planı üzerinde 10 adet olacak şekilde yerleştirilmiştir. Tip-1 konaklama birimi 4-6 kişiye konaklama imkânı sunacak şekilde tasarlanmıştır. Oturma ve mutfak alanının birlikte çözüldüğü bu tipte, 3 yatak odası ve 2 banyo birimi bulunmaktadır. Ana giriş salona açılacak şekilde ele alınmıştır. Tip-2 plan tipi daha minimal bir çözüm sunmaktadır. Tip-2 plan tipi 70m² olup vaziyet planı üzerinde 55 adet olacak şekilde yerleştirilmiştir. Bu plan tipi 1-2 kişinin konaklaması için uygundur. Son konaklama tipi olan Tip-3 plan tipi 40m² olup vaziyet planı üzerinde 45 adet olacak şekilde yerleştirilmiştir. Bu plan tipi de maksimum 2 kişi için tasarlanmıştır (Şekil 56). Tüm konaklama birimleri organik bir biçimde oluşturulmuş olan teraslamalara oturmaktadır. Ayrıca konaklama birimlerinin bir araya gelme prensiplerinde ortak seyir teraslarının yer alması kriteri gözetilmiştir (Şekil 57).

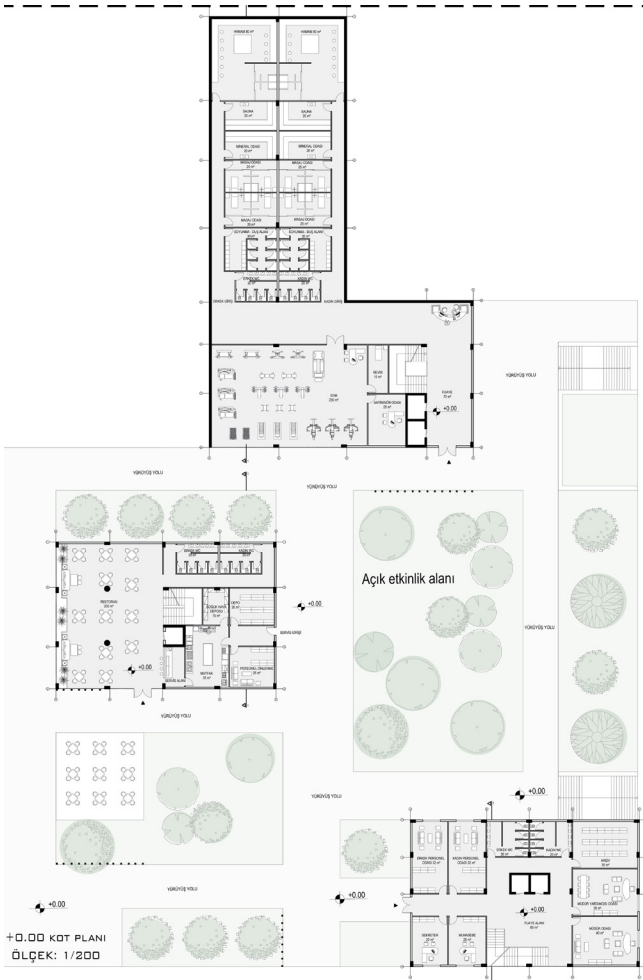
Şekil 56. Tip-1, Tip-2 ve Tip-3 plan ve render

Şekil 57. Konaklama birimlerinin ve açık mekânların planları

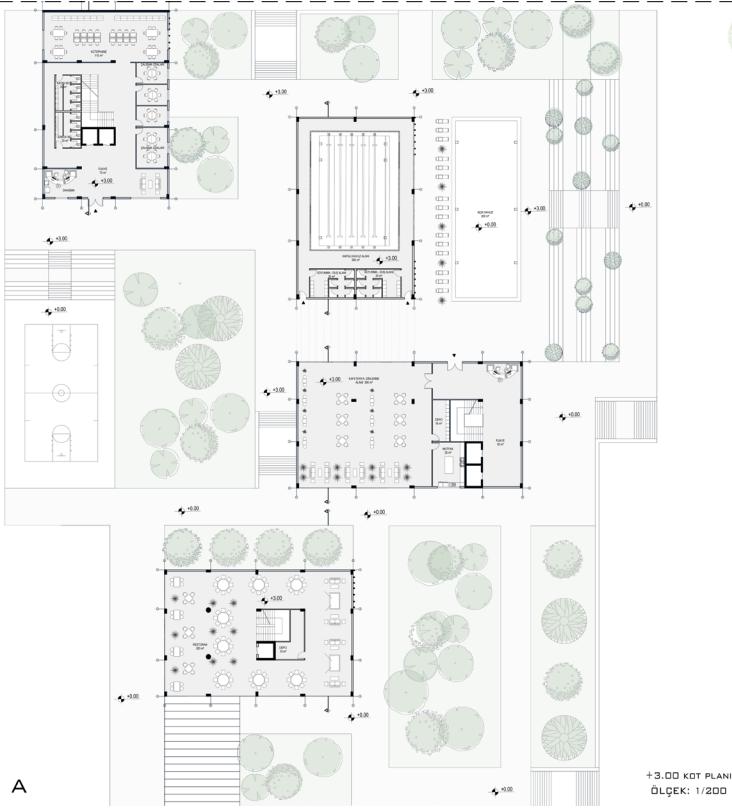
Projede, konaklama birimlerinin dışında wellness center, açık-kapalı yüzme havuzu, fitness alanı, açık etkinlik alanları, açık kamp alanı, 2 adet restoran, kafeterya, idari birim, kütüphane, çok amaçlı salon ve tasarım atölyeleri ve 1200 m²'lik kapalı otopark mekânları yer almaktadır.

Projede yer alan wellness center içerisinde; sauna, hamam, mineral odaları, masaj odaları ve soyunma-duş mekânları vardır. Aynı kütle içerisinde bir sirkülasyon hattı ile ayrılmış fitness mekânı ve revir mekânı yerleştirilmiştir. Böylece tüm spor aktiviteleri ve dinlenme hacimleri tek alanda çözülmüştür. Wellness center'a yakınında planlanan restoran ve idari birim kütleleri arasında kalan boşluk açık etkinlik alanı olarak tasarlanmıştır (Şekil 58).

Şekil 58. Wellness centre, restoran, idari birim ve açık alanlar

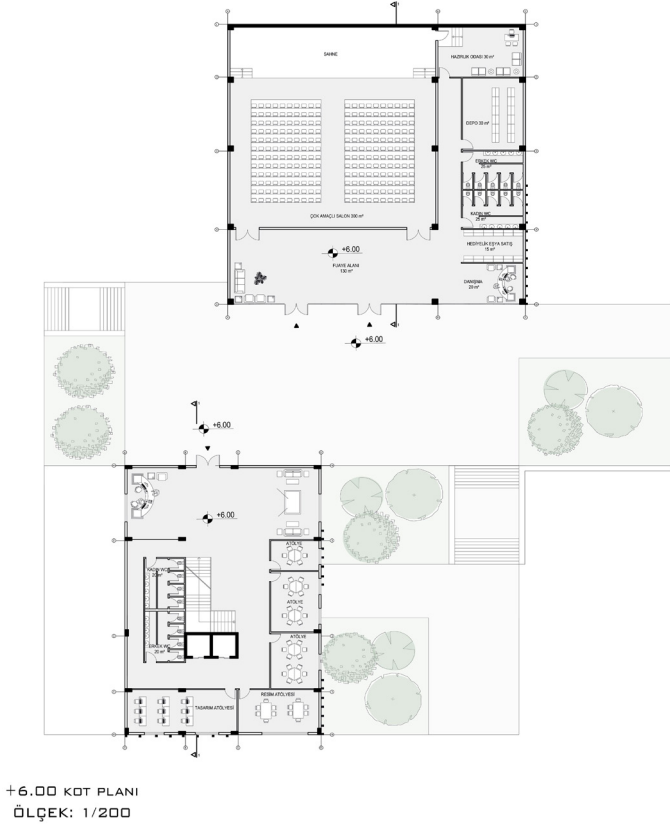
Proje kapsamında sosyalleşme mekânlarını oluşturan kütüphane birimi, restoran, kafeterya ve kapalı havuz birimi birlikteliği kullanıcılara sosyalleşme ve dinlenme olanaklarını sunmak için bir arada tasarlanmıştır (Şekil 59).

Şekil 59. Kütüphane, restoran, kafeterya ve kapalı havuz

Projenin +6.00 kotunda 240 kişilik çok amaçlı salon birimi yer almaktadır. Tatil köyünde belirli zamanlarda yapılabilecek olan toplantılar ve gösteriler için tasarlanan bu mekân, 130 m² fuaye, sahne arkası, depo, hediyelik eşya satışı ve wc birimlerini içermektedir. Çok amaçlı salonla aynı platformda yer alan atölye grupları da +6.00 kotunda yer almaktadır ve resim-tasarım atölyelerini kapsamaktadır. Toplamda 5

atölyenin bulunduğu birim yaklaşık 50 kişiye hizmet verecek kapasitededir (Şekil 60).

Şekil 60. Çok amaçlı salon ve atölye birimleri

Arazinin kuzey kısmında yer alan kamp alanı (+15.000) tatil köyüne dışarıdan gelenler için ayrılmış kısımdır. Kamp alanı önünde açık otopark alanı bulunmaktadır. Otopark bölümü kamp alanından 3 m düşük kote yerleştirilmiştir. Kamp alanı çadır yerleşimlerinin yanında kadın-erkek wc birimlerini de içermektedir (Şekil 61).

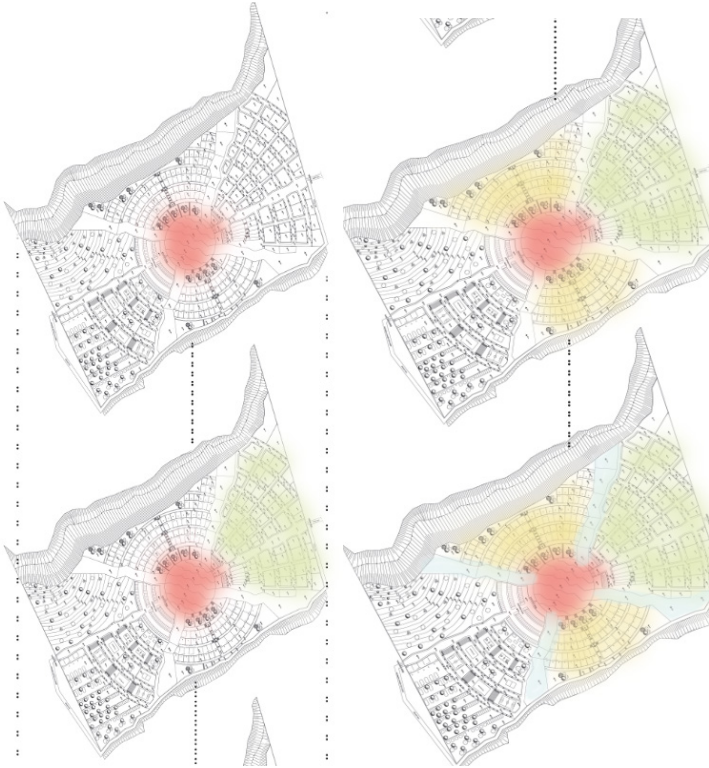

Şekil 61. Kamp alanı (D)

ORTAK ÜRETİM...

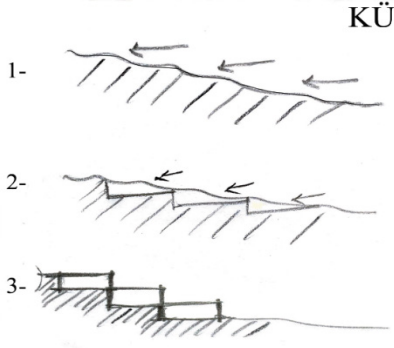
Tasarım: Berkhan GÖKTEPE

Safranbolu Yazıköy’de tasarlanan bu tatil köyü projesinin tasarım çıkış noktasını, ortak üretim alanları oluşturmak ve ortak sosyal alanlar yaratmak fikri oluşturmuştur. Projenin yerleşim şeması radyal akslar kurularak oluşturulmuştur ve arazinin merkez bölgesine sosyal alan kütleleri yerleştirilmiştir. Böylece, her bir konaklama biriminin sosyal alanlara mesafe bakımından dengeli bir şekilde ulaşması hedeflenmiştir. Arazinin en yüksek kotta bulunan bölgesine kademeli olarak ekilebilir alanlar ayrılmıştır. Kademeli yerleşimin etkisiyle ekilebilir alanların tümünün güneşten faydalanması sağlanmıştır. Bunun yanında, arazinin merkezinde bulunan sosyal alandan konaklama birimlerine giden kapalı ve yarı açık tüp geçitler oluşturulmuştur (Şekil 62).

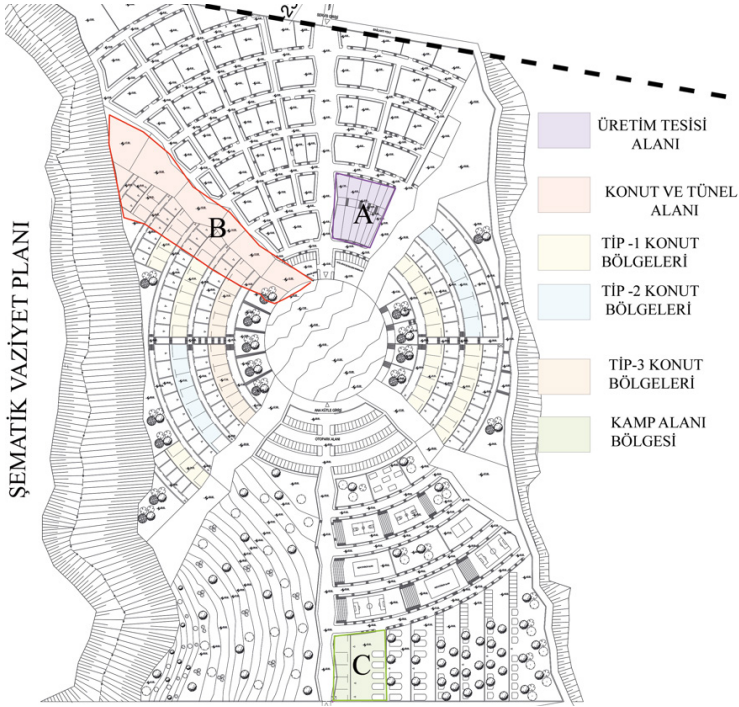
Şekil 62. Vaziyet planı oluşum diyagramı

Tasarımda kütleler arazinin doğal eğimine oturacak şekilde kurgulanmıştır. Dolayısıyla, üst kottaki konaklama biriminin terası alt kotta bulunan birimin çatısı haline gelmektedir. Konaklama birimlerinin çatısı yeşil çatı olarak tasarlanmıştır. Böylece, tasarımın çıkış noktası olan ortak üretim, tarım, yeşil alanların çoğaltılması fikri desteklenmiştir (Şekil 63).

Şekil 63. Kütle yerleşim modeli

Vaziyet planı üzerinde üç tip konaklama birimi bulunmaktadır. Tip-1, tip-2 ve tip-3 konut tipleri radyal akslar etrafında konumlandırılmıştır. Arazinin kuzey bölgesinde tasarımın ana fikrini oluşturan ortak üretim alanı bulunmaktadır. Bu alan hem sosyal merkeze hem de konaklama birimlerine yakın lokasyona yerleştirilmiştir. Böylece kullanıcıların daha kolay erişimi hedeflenmiştir. Arazinin güney bölümünde ise dışarıdan gelebilecek kullanıcılar için kamp alanı tasarlanmıştır. Otopark ve spor alanlarıyla iç içe olan kamp alanı dışarıdan gelen kullanıcılara sosyalleşme olanağı sunarken, tatil köyünün ana konaklama birimlerinden ayrı tutulmuştur. Tasarımda yer alan spor alanları ve kapalı-yarı açık tünel sistemi bu ayrımı sağlayan unsurlardır (Şekil 64).

Şekil 64. Vaziyet planındaki yerleşim kararları

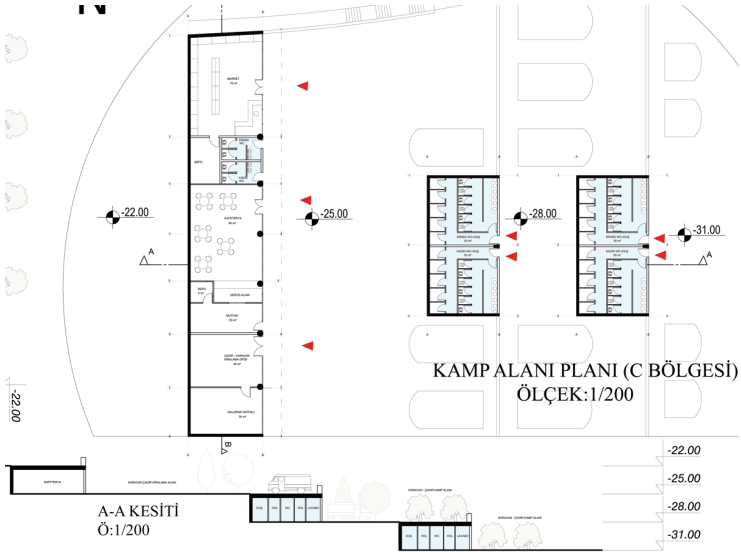
Projede, üç ayrı tip konaklama birimi bulunmaktadır. Tip-1 konut tipi 1-2 kişilik kapasitede olup, tek katlıdır ve araziye 42 adet olarak yerleştirilmiştir. Tip-1 konaklama birimi 1+1 konut modeli olarak çözümlenmiştir. Tip-2 konut tipi 3-4 kişilik kapasitede olup, tek katlıdır ve araziye 14 adet olarak yerleştirilmiştir. Tip-2 konaklama birimi 2+1 konut modeli olarak çözümlenmiştir. Tip-3 konut tipi 5-6 kişilik kapasitede olup, iki katlıdır ve araziye 15 adet olarak yerleştirilmiştir. Tip-3 konaklama birimi 3+1 konut modeli olarak çözümlenmiştir (Şekil 65).

geçiş elemanı projenin sosyal alan sürdürülebilirliğine katkı sağlamayı amaçlamıştır (Şekil 67).

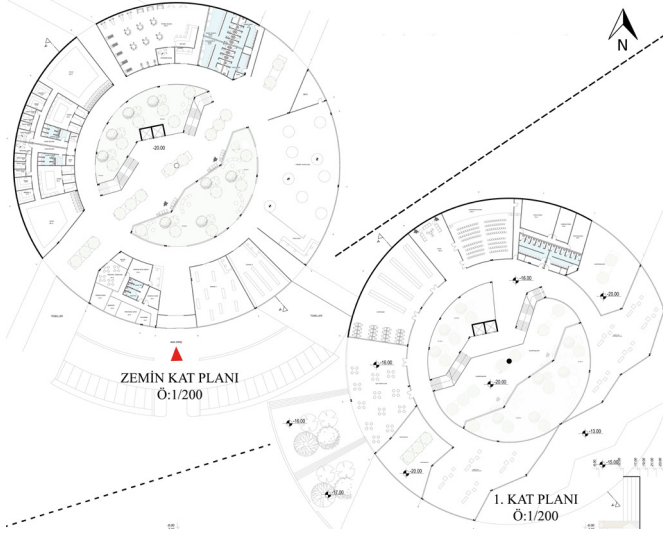
Şekil 67. Yarı açık-kapalı sistemden oluşan tünel

Arazinin güney bölümüne konumlandırılmış olan açık kamp alanı dışarıdan gelen kullanıcılara hizmet etmekte olup, yakın çevresinde kafeterya, çadır kiralama ofisi, kadın-erkek tuvalet, otopark ve spor sahalarını barındırmaktadır. Kamp alanı ve etrafındaki birimler arazinin eğimi nedeniyle iki ayrı kotta çözümlenmiştir (Şekil 68).

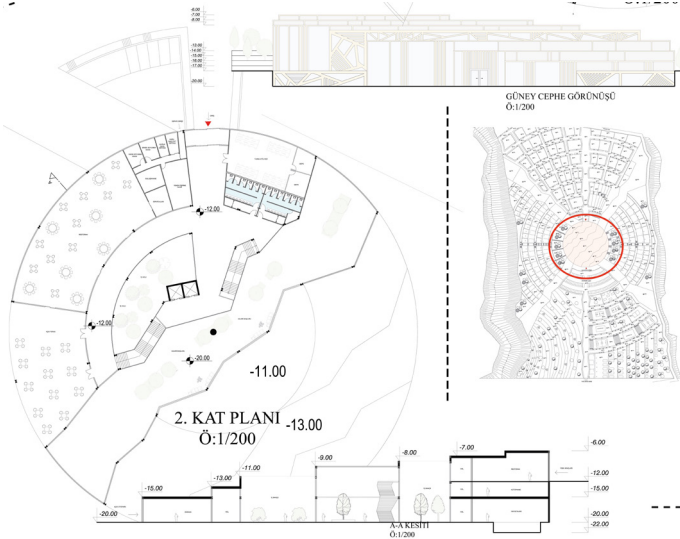
Şekil 68. Kamp alanı

Projenin merkez alanında -20.00 kotunda wellness center (masaj, sauna, mineral, buhar, hamam odalarını içeren) konumlandırılmıştır. -16.00 kotunda ise çok amaçlı salon, kütüphane, açık teras yer almaktadır (Şekil 69).

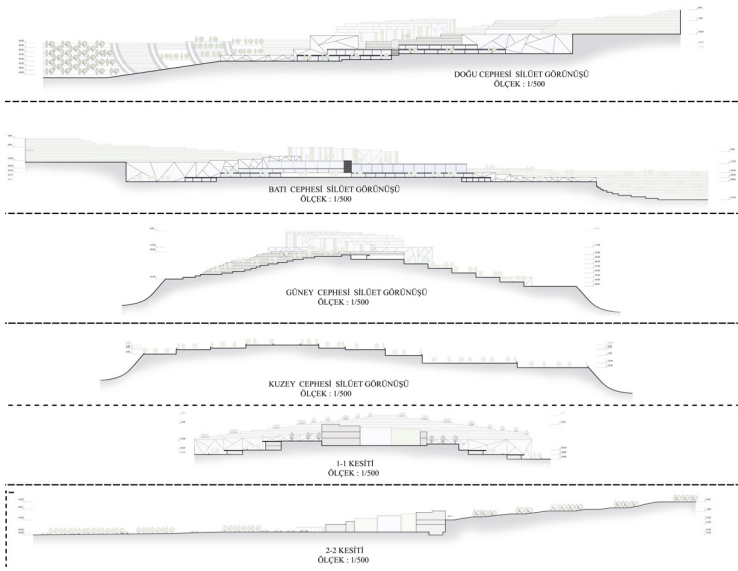
Şekil 69. Wellness centre ve çok amaçlı salon (-20.00)

Projenin merkez alanında -12.00 kotunda restoran, mutfak ve açık teras alanı konumlandırılmıştır. Aynı kotta (-12.00) tarım atölyesi, depoları ve ıslak hacimleri de yer almaktadır (Şekil 70).

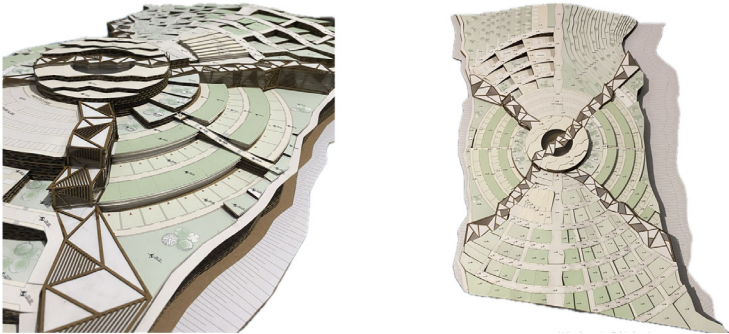

Şekil 70. Restoran ve tarım atölyesi (-12.00)

Bu tasarım, ağırlıklı olarak sosyal alanları artırmayı, ortak üretimi geliştirmeyi ve arazinin doğal verilerini optimum ölçüde kullanmayı hedeflediğinden birimler olabildiğince minimal ölçülerde tutulmuş ve tarımsal üretim yönüne ağırlık verilmiştir. Projenin hedeflediği minimal görüntü ve doğal verilere sahip çıkma fikri projenin üç boyut ve silüet görüntülerine aktarılmaya çalışılmıştır (Şekil 71, 72).

Şekil 71. Silüetler

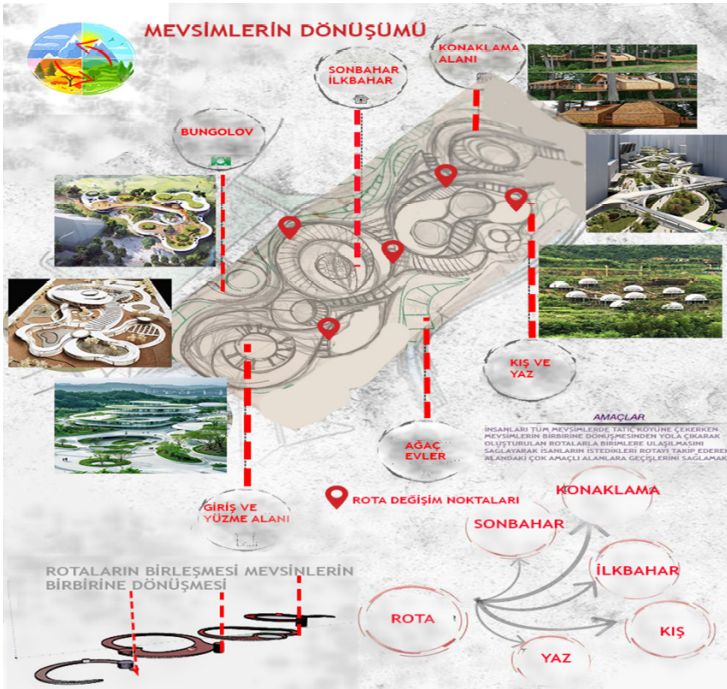

Şekil 72. Üç boyut görünüşü

ROTALARIN BİRLEŞMESİ...

Tasarım: Ebrar ŞAHİN

“Rotaların birleşmesi” temalı projede kullanıcıları tüm mevsimlerde tatil köyüne çekme fikrine odaklanılmıştır. Dairesel bir kurguyla oluşturulmuş olan rotalar tüm birimlere ulaşımı sağlarken, kullanıcılar istedikleri rotayı takip ederek tüm alanı görebilme olanağı bulmaktadır. Proje alanı; giriş, yüzme havuzu alanı, bungalovlar, konaklama birimleri, ağaç evler ve yazlık-kışlık alanlar olarak bölgelere ayrılmıştır (Şekil 73).

Şekil 73. Konsept

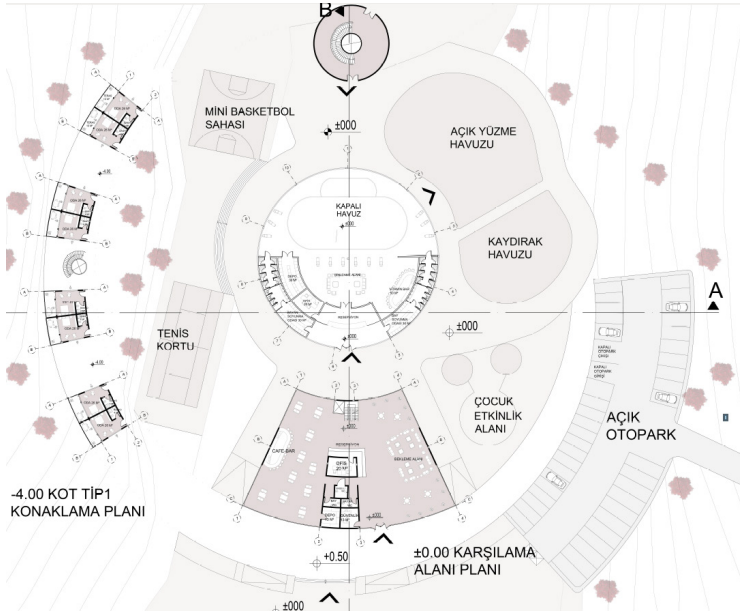
Projenin 1/500 ölçekli vaziyet planının güneyinde ana giriş noktası ve açık otopark alanı yer almaktadır. Ana giriş alanının +0.50 kotunda rotanın başlangıcını oluşturan bir koşu parkuru oluşturulmuştur. Ana giriş noktasından tatil köyüne giren kullanıcılar öncelikle bir lobi alanına girmektedir. Lobi

alanı, çevresinde çocuk oyun alanı, açık ve kapalı yüzme havuzları, basketbol ve tenis kortu alanlarıyla desteklenmiştir. Proje alanının merkezinde yer alan ikinci rota alanında (+6.50), gözlem alanı, fotoğrafçılık atölyesi, meditasyon alanı, seramik atölyesi, ahşap atölyesi, sanat atölyesi, botanik bahçe ve kafe-bar mekânları yerleştirilmiştir. Bir diğer rota üzerinde ise (+12.50) buz pateni alanı, çok amaçlı salon, açık sergi alanı ve wellness center kurgulanmıştır. Projenin kuzey bölgesinde yer alan son rota noktasında (+24.50) ise, kafe-bar, açık sergi alanı ve satış birimleri yer almaktadır (Şekil 74).

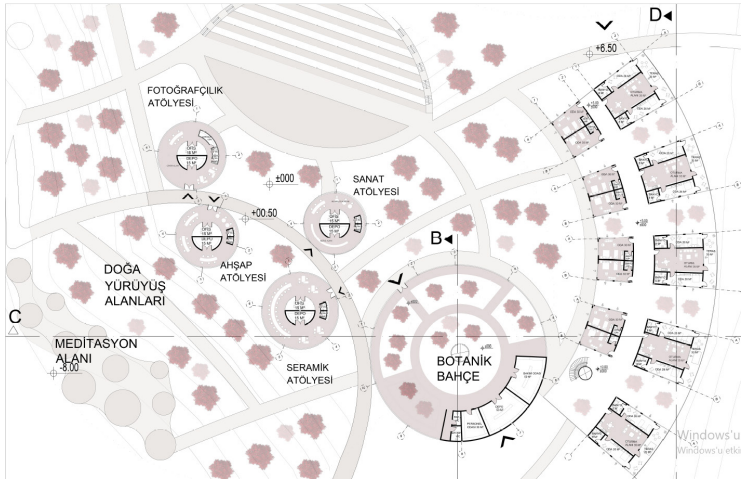
Şekil 74. Vaziyet planı

Arazinin güney bölümünde yer alan ana giriş ve lobi bölümünde bekleme alanı, resepsiyon, kafe-bar ve tuvalet birimleri yer almaktadır. Lobi biriminin sol tarafında 8 adet konaklama birimi çözülmüştür ve bu birimler tenis ve basketbol sahalarını kullanabilmektedir. Lobi mekânının karşısında (merkezi noktada) açık-kapalı havuz birimleri yer almaktadır. Havuz alanları, soyunma-duş, hazırlık, personel ve dinlenme alanları ve vitamin bar alanlarıyla desteklenmiştir. Kapalı havuz alanından aynı kotta erişimle açık havuz alanına geçilmektedir ve açık havuz kullanıcıları da kapalı havuzun servis mekânlarını kullanabilmektedir. Açık-kapalı havuz alanlarında servis mekânlarının çözülmüş olmasına rağmen tenis ve mini basketbol sahaları için bu tip servis mekânlarının yer almadığı görülmektedir. Proje alanının ilk rotasını oluşturan bu bölgede mini basketbol ve açık yüzme havuzunun arasında kalan noktada düşey sirkülasyon önerilmiştir. Böylece tatil köyünün kullanıcıları bir üst kotta yer alan rotaya erişebilmektedir (Şekil 75).

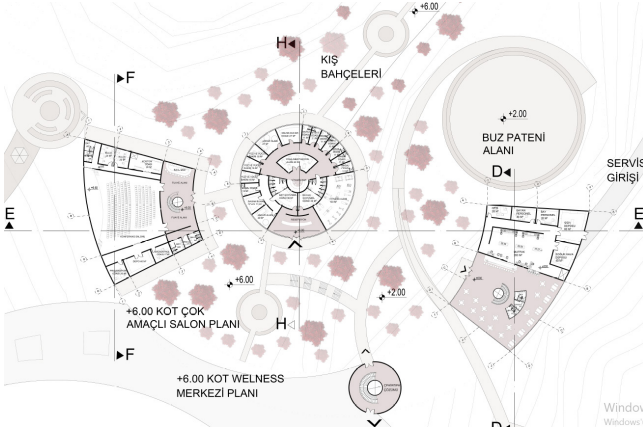
Şekil 75. +0.00 Giriş kotu planı

Projenin ikinci rota bölümünde, botanik bahçe, fotoğrafçılık, ahşap, seramik atölyeleri, yarı açık meditasyon alanı, konaklama birimleri ve açık toplanma alanı yer almaktadır. Konaklama birimleri iki ayrı tipolojide çözümlenmiştir. Konaklama birimlerinden atölye gruplarına, botanik bahçeye ve açık toplanma alanına geçişi sağlayan bağlantılar bulunmaktadır. Ayrıca botanik bahçeden yarı açık meditasyon alanına geçiş de önerilmiştir böylece kullanıcıların doğayı ve sporu deneyimlemelerine olanak tanınmıştır (Şekil 76).

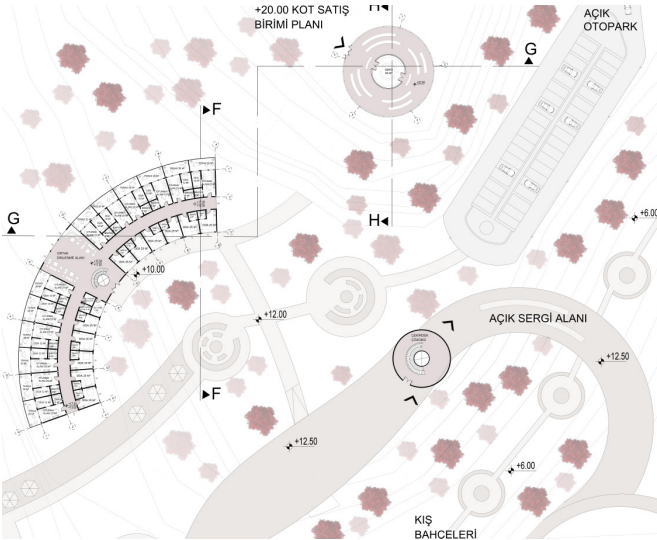
Şekil 76. Rota-2

Projenin üçüncü rota bölümünde, ağırlıklı olarak kış mevsiminde yapılabilecek turizm aktiviteleri yer almaktadır. Kış sporları amaçlı buz pateni alanı, kış bahçesi, kafe-restoran, çok amaçlı salon ve rotanın merkezinde yer alan wellness-fitness alanı birimleri mevcuttur (Şekil 77).

Şekil 77. Rota-3

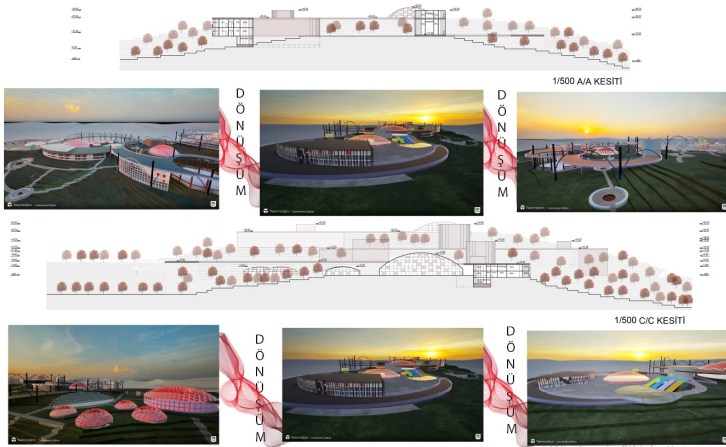
Kış rotası alanından sonra gelen bölge olan son rota alanı +12.50 kotunda başlamaktadır. Bu rota aynı zamanda açık sergi işlevi de görmektedir. Açık sergi alanı işleviyle desteklenen +12.50 rotasından +10.00 kotuna inildiğinde konaklama birimine geçilmektedir. Konaklama birimi yaklaşık 50 kişiye hizmet vermektedir. Konaklama birimi açık otopark ile yakın ilişkili kurgulanmıştır (Şekil 78).

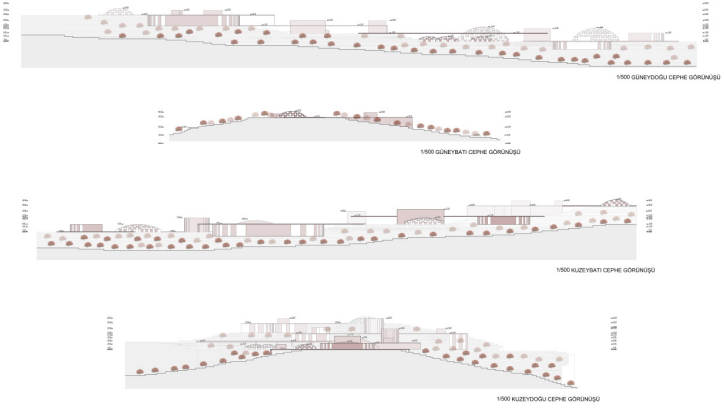
Şekil 78. Rota-4

Projenin temel hedeflerinden biri olan arazi eğimine uygun yerleşim ve doğaya saygılı tasarım gereği yapı gabarileri minimalde tutulmaya çalışılmıştır. Tasarımdaki rotalar kurgusu bir bakımdan “dönüşüm” konseptini ortaya koymaya çalışmaktadır. Böylece her bir mevsimde yapılabilecek aktiviteler farklı rota alanlarında kurgulanmıştır (Şekil 79).

Ayrıca dört adet rotanın birbiriyle akışkan şekilde birleştirilmesiyle bütüncül bir tasarım anlayışı sergilenmiştir. Her bir rota, farklı işlevlerle desteklenerek işlevsel çeşitlilik oluşturulması amaçlanmıştır. İşlevsel birimlerin formları estetik açıdan birbiriyle uyumlu ve organik olarak kurgulanmıştır (Şekil 80).

Şekil 79. Tasarım konsepti

Şekil 80. Bütüncül görüşler

KAYNAKLAR

- Aktüre, S., Şenyapılı, T., (1976). “Safranbolu’da Mekânsal Yapının Gösterdiği Nitelikler ve ‘Koruma’ Önerilerinin Düşündürdükleri”, ODTÜ Mimarlık Fakültesi Dergisi, 2 (1): 61-96.
- Acar, M., (2006). Geçmişten Günümüze Ekonomik ve Ticari Hayata Bakış Safranbolu El Sanatları, Fsf Matbaacılık, Karabük.
- Ateş, N., & Birlik, S. (2023). *Research on the change of Ankara Ulus City Center identified with its historical texture. Cultural Heritage and Science*, 4(2), 49–54. <https://doi.org/10.58598/cuhes.1202166>
- Birlik, S. (2013). *Design within the historic environment: A survey on admiration preferences. Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 106, 807–813. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.12.092>
- Canbulat, İ. (2012). *Safranbolu Kenti*. Karadeniz Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Dergisi, 29(1), 219–245.
- Günay R., (2002). Safranbolu Evleri, 2. Baskı, Yapı yayın, İstanbul.
- Fidan, F. (2011). *Safranbolu’da tabakhane bölgesi örneğinde endüstriyel alanların incelenmesi, kamusal fonksiyonlarla yeniden değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Lawson, F. ve Baud-Bovy, M. (1977). *Tourism and Recreation Development*, The Architectural Press, Massachusetts.
- Özköse, A. (2022). Safranbolu Köylerinin Yöresel Mimarisi. YEM Yayın, İstanbul.
- Newman, O. (1996). *Creating Defensible Space*. U.S. Department of Housing and Urban Development Office of Policy Development and Research, Washington.

- Sınmaz, S. (2018). Türkiye’de Kentsel Planlama ve Dönüşüm Sürecinde Eksik Bir Halka: Yarı Kamusal Mekânlar. *Mimarlık Dergisi*, (402), 32-38.
- T.C. Karabük Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, (2005). *Karabük ve İlçeleri*, Karabük.
- Turizm Tesislerinin Niteliklerine İlişkin Yönetmelik. (2019). *Resmî Gazete*, 30791, 01.06.2019. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=1134&MevzuatTur=21&MevzuatTertip=5>
- Türker, N. ve Gür, D. (2024). Roma Dönemi’nden Günümüze Safranbolu ve Çevresinde Bağcılık, Üzüm ve Şarap Üretimi. *Karadeniz Araştırmaları Dergisi*, 21 (83), 737-762.
- URL 1- UNESCO World Heritage Centre website, City of Safranbolu, Erişim tarihi 20 Ekim 2025, whc.unesco.org/en/documents/131118
- URL 2- Yazıköyüm. (t.y.). *Yazıköy’ün tarihi*. Erişim tarihi 25 Ekim 2025, <https://yazikoyum.wordpress.com/yazikoy/yazikoy%e2%80%99un-tarihi/>
- Yazıcıoğlu, H., (1982). *Safranbolu, Safranbolu-Karabük-Ulus-Eflani*, Özer Matbaası, 1. Baskı, Karabük.
- Yazıcıoğlu, H., (2001). *Küçük Osmanlının Öyküsü Safranbolu Tarihi*, 1. Baskı, Şa-To Türkiyat Yayınları, İstanbul.